

Rapport 2008-061

**Tilbud til barn med
nedsatt funksjonsevne
i barnehagen**

Tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen

Utarbeidet for
Kunnskapsdepartementet

- Econ Pöyry -

Tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen

Innhold:

SAMMENDRAG OG KONKLUSJONER	1
1 BAKGRUNN, PROBLEMSTILLING OG METODE	5
1.1 Om § 5.7 og statstilskuddet.....	5
1.2 Problemstilling.....	6
1.3 Metode	7
1.3.1 Dybdeintervjuer med barnehageansvarlige	7
1.3.2 Spørreundersøkelse blant barnehageansvarlige	8
2 TILBUD OG ORGANISERING I KOMMUNENE.....	13
2.1 Tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne	13
2.2 Organisering av tilbudet.....	16
3 KOMMUNENES FORVALTNING AV TILSKUDET OG § 5.7	21
3.1 Forvaltning av statstilskuddet og § 5.7	21
3.1.1 Tolkning av føringene knyttet til statstilskuddet	21
3.1.2 Tolkning av føringene knyttet til § 5.7	23
3.1.3 Skillet mellom statstilskuddet og § 5.7	24
3.2 Saksbehandling	30
3.2.1 Søknadsrutiner og dialog	30
3.2.2 Hvem, hva og hvordan.....	34
3.2.3 Er søknadene vanskelige å avgjøre?	39
3.3 Styring av økonomiske ressurser	42
3.4 Økonomi	43
3.4.1 Finansiering av tilbudet	43
3.4.2 Er statstilskuddet stort nok?	44
3.4.3 Kan tilskuddet følges i regnskapet.....	46
4 OPPSUMMERING	49
4.1 Bruk av statstilskuddet.....	49
4.1.1 Kriterier for tildeling av midler fra statstilskuddet	49
4.1.2 Barn og barnehager som får tilskudd.....	51
4.1.3 Bruk av tilskuddet i barnehagene.....	52
4.2 Praktisering av § 5.7	53
4.2.1 Barn som får hjelp etter § 5.7	53
4.2.2 Tiltak for barn som får hjelp etter § 5.7	54
4.3 Econ Pöyrys vurderinger av kommunenes arbeid	55
VEDLEGG 1: SPØRRESKJEMA.....	57

- Econ Pöyry -

Tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen

Sammendrag og konklusjoner

Resymé

Ifølge opplæringslovens § 5.7 har barn med nedsatt funksjonsevne rett til spesialpedagogisk hjelp. Denne retten gjelder også barn under opplæringspliktig alder. Som et bidrag til finansieringen av barnehagetilbudet til denne gruppen yter staten et øremerket tilskudd til kommunene. Vi har kartlagt tilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage gjennom en spørreundersøkelse rettet mot alle kommunene. Undersøkelsen dekker tilbudet, organisering, saksbehandling, økonomi og skillet mellom § 5.7 og det statlige øremerkede tilskuddet.

Bakgrunn

Barnehagen er viktig i hverdagen til mange barn med nedsatt funksjonsevne. Barnehagen tilbyr behandling og opplæring, samt danner en ramme rundt spesialpedagogiske tilbud, fysioterapi og andre tiltak. Barnehagen gir barn med nedsatt funksjonsevne kontakt med andre barn – til glede og nytte for begge. I tillegg er barnehagen avlastning for familien¹.

Barnehageplass og spesialpedagogisk hjelp til barn med nedsatt funksjonsevne er tjenester som ytes av kommunene, men er regulert av staten. Staten yter et øremerket tilskudd til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage som skal bidra til at barn med nedsatt funksjonsevne kan dra nytte av opphold i barnehagen (heretter kalt *statstilskuddet*). I tillegg gir opplæringslovens § 5.7 barn med behov for spesialpedagogisk hjelp rett til slik hjelp. Hjelpen kan ytes i barnehagene eller utenfor, men skal finansieres av kommunene selv gjennom frie midler.

Problemstilling

Kunnskapsdepartementet ønsker mer informasjon om kommunenes arbeid med barn med nedsatt funksjonsevne og har bedt Econ Pöyry om å kartlegge og analysere følgende spørsmål:

- *Hvordan bruker kommunene og barnehagene det statlige tilskuddet til barn med nedsatt funksjonsevne?*
- *Hvordan praktiserer kommunene § 5.7 i opplæringsloven?*

Spørsmålene er besvart ved hjelp av informasjon hentet inn gjennom en spørreundersøkelse rettet mot barnehageansvarlige i alle kommunene i landet. Denne rapporten presenterer og drøfter resultatene fra spørreundersøkelsen.

Spørreundersøkelsen

Vi stilte spørsmål om tilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne, organiseringen av tilbudet, saksbehandling, økonomi og skillet mellom statstilskuddet og § 5.7. På tross av et stort antall spørsmål svarte 68 prosent av de barnehageansvarlige på hele spørreskjemaet og 8 prosent på deler av skjemaet. De ga også mange utfyllende svar på de åpne spørsmålene.

¹ Kilde: Tøssebro, J. og Lundeby, H. (2002): *Å vokse opp med funksjonshemming, de første årene*, Gyldendal Oslo.

Tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne

Nesten alle de barnehageansvarlige (94 prosent) mener at § 5.7 gir barn med nedsatt funksjonsevne en individuell rett til ekstra ressurser. Og de fleste kommunene (79 prosent) bruker statstilskuddet på barn med nedsatt funksjonsevne. Resten av kommunene sier at en del av tilskuddet også brukes til andre formål, for eksempel barnehagesektoren generelt eller barn og unge generelt.

Kommunenes tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne er i stor grad skreddersydd for det enkelte barns behov. Mange kommuner (70 prosent) bruker hele eller størstedelen av statstilskuddet på tiltak for enkeltbarn, mens et mindretall av kommunene (20 prosent) bruker hele eller størstedelen av statstilskuddet på fellestiltak. Resten bruker like mye på enkeltbarn som på fellestiltak.

Tiltakene omfatter først og fremst ekstra personellressurser. Nesten alle kommuner tilbyr assistenthjelp til barn med nedsatt funksjonsevne (96 prosent), og de fleste tilbyr spesialpedagogisk hjelp (79 prosent). Mange tilbyr også førskolelærere (66 prosent), hjelpemidler (71 prosent) og fysisk tilrettelagte barnehager (51 prosent).

De fleste kommunene har organisert arbeidet med barn med nedsatt funksjonsevne ved å ansette assistenter (88 prosent) eller pedagoger (72 prosent) i den enkelte barnehage. Et mindretall (30 prosent) har etablert et spesialpedagogisk team som reiser rundt. Svært få kommuner (6 prosent) forsøker å samle barn med nedsatt funksjonsevne i én eller få barnehager.

Sitatene nedenfor beskriver hvordan en del av kommunene organiserer tilbudet:

I alle barnehagene der barn har fått tildelt ekstra ressurser i form av spesialpedagogisk tilbud, ansettes førskolelærere med fortrinnsvis videreutdanning i spesialpedagogikk. Vi har også en del assistenter tilsatt der vi har flere barn med spesialpedagogisk tilbud i samme barnehage. Vi har også ekstra førskolelærere for styrking i barnehager der flere barn kan være under observasjon for mulig melding til PPT. Dette for tidlig å komme inn for å gi tidlig hjelp. Spesialpedagoger i PPT samarbeider tett med barnehagene, og disse ansatte.

Vi er en liten kommune som søker å tilrettelegge etter beste evne, og som i samarbeid med foreldre og interkommunal PP-tjeneste finner fram til det beste opplegget for barnet.

Alle tiltak skal i prinsippet være tilpasset det enkelte barn, det er derfor vanskelig å si noe om innholdet. Det kan være enetrening eller eget opplegg tilpasset en barnegruppe, som det enkelte barn får et spesialtilpasset opplegg i. Samarbeid og veiledning i forhold til foreldrene, det skal skrives utviklingsplan som viser hva som trenes, prioriteres til enhver tid - i samråd med foreldrene.

Sammensetningen av ekstra personellressurser, hjelpemidler, og andre tiltak, er i stor grad styrt av kommunen sentralt. Bare et mindretall av kommunene gir barnehagene en pott penger som de kan fordele på tiltak til barn med nedsatt funksjonsevne (12 prosent for tiltak omfattet av § 5.7 og 36 prosent for tiltak finansiert av statstilskuddet).

Kriterier og saksbehandling

Nesten ingen kommuner (2 prosent) synes det er mange tilfeller der det er vanskelig å avgjøre om barn med nedsatt funksjonsevne skal få ekstra ressurser, noen flere (15 prosent) synes det er mange tilfeller der det er vanskelig å avgjøre hvor mye ekstra ressurser de skal få. Statstilskuddet kanaliseres stort sett gjennom barnehagene, mens initiativet til tiltak hjemlet i § 5.7 kommer oftest fra foreldrene og krever en sakkyndig vurdering.

- De fleste kommunene (73 prosent) fordeler midlene fra statstilskuddet etter formelle søknader - først og fremst fra barnehagene (i 89 prosent av kommunene). Mange kommuner krever at søknader om midler fra statstilskuddet inneholder en konkret spesifisering av hva barnehagen (77 prosent) og barnet (72 prosent) trenger, samt en vurdering av barnets funksjonsevne (77 prosent). Den viktigste dokumentasjonen i søknadene er barnehagene vurdering. 87 prosent av kommunene krever det. Mange kommuner (66 prosent) krever at barna må ha nedsatt funksjonsevne, men ikke nødvendigvis en diagnose.
- De fleste kommunene (69 prosent) fordeler frie midler knyttet til § 5.7 etter formelle søknader - først og fremst fra foreldrene (i 70 prosent av kommunene). Nesten alle kommuner krever at søknadene om hjelp omfattet av § 5.7 inneholder en konkret spesifisering av hva barna trenger (91 prosent) og en vurdering av barnets funksjonsevne (90 prosent). Den viktigste dokumentasjonen i søknadene er uttalelse fra PPT. 95 prosent av kommunene krever det. Mange kommuner (63 prosent) krever at barna enten må ha en diagnose *eller* at deres nedsatte funksjonsevne er dokumentert på annen måte når det søkes om ressurser omfattet av § 5.7.

Økonomi og skillet mellom statstilskuddet og § 5.7

Bare halvparten av kommunene (51 prosent) oppfatter at det er entydig *hvilke* ekstra ressurser som skal finansieres av statstilskuddet og hvilke som skal omfattes av § 5.7.

I de fleste kommunene (82 prosent) kan statstilskuddet i stor grad følges i kommunenes interne regnskaper. De fleste kommunene finansierer ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne *både* med statstilskuddet *og* med frie midler, slik de skal. Det gjelder spesielt for assistenter (78 prosent av kommunene) og førskolelærere (79 prosent av kommunene). Mange kommuner finansierer også spesialpedagoger (55 prosent), hjelpemidler (65 prosent) og fysisk tilrettelagte barnehager (57 prosent) både med statstilskuddet og med frie midler.

1 Bakgrunn, problemstilling og metode

I løpet av de siste 25 årene har barnehagen blitt en bærebjelke i mange barns hverdag, enten de har en funksjonshemming eller ikke.

Dette sitatet er hentet fra Tøssebø og Lundeby (2002)². De har beskrevet sentrale sider ved livssituasjonen til funksjonshemmede barn under skolealder: utviklingen i politikk og forståelsen av funksjonshemming, familiens rolle, foreldrenes møte med hjelpeapparatet, spørsmål om diagnosens betydning og funksjon, samt barnehagetilbudet. Beskrivelsen er basert på tidligere litteratur og spørreundersøkelse rettet mot familier med funksjonshemmede barn. Her gjengir vi de viktigste funnene om barnehagetilbudet.

Barnehagen representerer en bærebjelke i den forstand at den tilbyr opplæring og danner en ramme rundt spesialpedagogiske tilbud, fysioterapi eller andre tiltak. Barnehage gjør det mulig for barn med og uten nedsatt funksjonsevne å ha kontakt. I tillegg tilbyr barnehagen avlastning for familien.

De fleste funksjonshemmede barn går i barnehage - en vanlig barnehage. Halvparten av de som hadde plass opplevde det som uproblematisk å få plass. Den andre halvparten delte seg i to grupper; de som måtte kjempe om plass og de som nærmest ble tvunget til å ta i mot en plass – som en betingelse for annen hjelp. Plassmangelen er nå langt mindre problem enn det var da Tøssebø og Lundeby (2002) gjorde sin undersøkelse.

Nesten alle barna i undersøkelsen hadde ekstra ressurser i form av assistent eller spesialpedagog. Tid med spesialpedagog avhang i stor grad av type funksjonshemming. Tid med assistent avhang mer av omfanget av funksjonshemmingen. Type barnehage (vanlig eller spesial), kommunestørrelse, egenskaper ved foreldrene el.l. hadde ingen betydning. Mange foreldre uttrykte likevel misnøye med det spesialpedagogiske tilbudet (personavhengig opplegg, gjennomtrekk, permisjoner, personalmessig rot, tilfeldigheter og nødløsninger), har klaget formelt og fått medhold. Men de fleste foreldrene mener at barna trives i barnehagen og omtaler denne i positive vendinger.

1.1 Om § 5.7 og statstilskuddet

Barn under opplæringspliktig alder med nedsatt funksjonsevne skal ha prioritet ved opp-tak i barnehage, samt rett til spesialpedagogisk hjelp enten der eller hjemme. Dessuten skal barnehagetilbudet tilrettelegges best mulig. Disse rettighetene sikres gjennom opplæringslovens § 5.7 og et øremerket *tilskudd til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage* (heretter kalt statstilskuddet).

- I følge opplæringsloven § 5.7³ har barn under opplæringspliktig alder med særlige behov for spesialpedagogisk hjelp, rett til slik hjelp. I slike tilfeller skal det fattes enkeltvedtak og innhentes sakkyndig vurdering (jfr. opplæringsloven § 5.3) Hjelpen kan knyttes til barnehager, skoler, sosiale og medisinske institusjoner og liknende, eller organiseres som eget tiltak. Hjelpen kan også gis av den pedago-

² Tøssebro, J. og Lundeby, H. (2002): Å vokse opp med funksjonshemming, de første årene, Gyldendal Oslo.

³ Kilde: Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringsloven) LOV-1998-07-17-61.

gisk-psykologiske tjenesten (PPT) eller av en annen sakkyndig instans. Hjelpa skal omfatte tilbud om foreldrerådgiving.

- I følge barnehageloven § 13⁴ har barn med nedsatt funksjonsevne rett til prioritet ved opptak i barnehage. Det skal foretas en sakkyndig vurdering for å vurdere om barnet har nedsatt funksjonsevne. Kommunen har ansvaret for at barn med rett til prioritet får plass i barnehage.
- For at barna skal kunne dra nytte av opphold i barnehagene mottar kommunene et statlig *tilskudd til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage*⁵. Tilskuddet skal gjøre kommunene i stand til å tilrettelegge fysiske og personalmessige forhold i barnehagen.
 - Tilskuddet kan blant annet benyttes til å styrke barnehagens bemanning, redusere barnegruppens størrelse, gi tilskudd til eller dekke særlige skyssordninger, gi hel eller delvis dekning av friplass, innkjøp av særskilt materiell eller finansiere utbedringer av barnehagens lokaler og uteområder som er påkrevd for å kunne gi barn med nedsatt funksjonsevne et godt tilbud. Midlene kan også nyttes til kortvarig opplæring i tegnspråk for personale i barnehager der en har døve eller sterkt hørselshemmede barn.
 - Tilskuddet skal ikke benyttes til å finansiere tilbud eller rettigheter barna har etter annet regelverk, for eksempel spesialpedagogiske tiltak etter opplæringsloven § 5.7 og skyssordninger etter opplæringsloven § 7-6.

I følge Rundskriv F-02 (2007) kan det i praksis være vanskelig å trekke et klart skille mellom det enkelte barns rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven og tildeling av midler til en generell styrking av barnehager der det er barn med nedsatt funksjonsevne. I visse tilfeller vil det være overlappt mellom de to ordningene. Et eksempel kan være de tilfellene der det brukes ”ekstra assistent” for et barn med nedsatt funksjonsevne i en barnehage. Kommunen har det overordnede ansvaret for å gi barn med nedsatt funksjonsevne plass i barnehage. Det påligger også kommunen å yte det som er nødvendig av egne midler, i tillegg til tilskuddet fra staten, for å gi disse barna et tilbud i ikke-kommunale eller kommunale barnehager.

1.2 Problemstilling

Barnehageplass og spesialpedagogisk hjelp til barn med nedsatt funksjonsevne er tjenester som ytes av kommunene, men regulert av staten. Staten yter et øremerket tilskudd til kommunene som skal bidra til å dekke utgifter til barnehetiltak for barn med nedsatt funksjonsevne. Kommunene skal også bidra med egne midler (frie midler og det ordinære tilskuddet til drift av barnehager). I tillegg plikter kommunene å yte hjelp til denne gruppen barn i henhold til opplæringslovens § 5.7. Denne hjelpen kan ytes i barnehagene eller utenfor, men skal finansieres av kommunene selv via rammeoverføringen fra staten til kommunene.

Kunnskapsdepartementet kjenner for lite til kommunenes arbeid med barn med nedsatt funksjonsevne og har bedt Econ Pöyry om å kartlegge og analysere følgende spørsmål:

⁴ Kilde: Lov om barnehager (barnehageloven). LOV-2005-06-17-64 .

⁵ Kilde: Rundskriv F-02/2007 Statstilskudd til drift av barnehager.

- Hvordan bruker kommunene og barnehagene det statlige tilskuddet til barn med nedsatt funksjonsevne?
 - Hvilke kriterier legges til grunn i kommunene for tildeling av midler fra tilskuddsordningen til barnehager med barn med nedsatt funksjonsevne?
 - Hvilke barn/barnehager får tilskudd (etter type diagnose o.l.)?
 - Hva/hvordan brukes tilskuddet i den enkelte barnehage?
- Hvordan praktiserer kommunene § 5.7 i opplæringsloven?
 - Hvilke barn får hjelp etter opplæringsloven § 5.7 (etter type diagnose o.l.)?
 - Hvilke tiltak settes i gang for disse barna i tilknytning til barnehagene?

Spørsmålene har vi besvart ved hjelp av informasjon hentet inn gjennom en spørreundersøkelse rettet mot alle kommunene i landet.

1.3 Metode

Spørreundersøkelsen ble gjennomført i to trinn. Først intervjuet vi barnehageansvarlige i et utvalg kommuner for å få en forståelse av hvordan ulike kommuner (med hensyn til størrelse, karakteristika ved barnehagesektoren, landsdel med mer) forvalter tilskuddet og § 5.7 i opplæringsloven. Deretter utarbeidet vi spørreskjemaet og sendte det ut til kommunene.

1.3.1 Dybdeintervjuer med barnehageansvarlige

I arbeidet med å utarbeide spørreundersøkelsen, foretok vi dybdeintervjuer med barnehageansvarlige i seks kommuner; først fire for å få bakgrunnsinformasjon for å kunne stille de viktige og riktige spørsmålene og så to for å teste ut hvordan utkastet til spørreskjemaet ville fungere slik det var blitt.

For de fire første dybdeintervjuene hadde vi laget oss en slags ”intervjugal” på forhånd. Respondenten fikk snakke fritt angående de to hovedspørsmålene om hvordan kommunen brukte det statlige tilskuddet til barn med nedsatt funksjonsevne og hvordan de praktiserte § 5.7 i Opplæringsloven, men vi hadde også utarbeidet nærmere spesifiserte spørsmål. Disse spørsmålene tok for seg hvilke kriterier som legges til grunn for støtte etter de to ulike kategoriene, hvilke barn eller barnehager som får denne type støtte og hvordan støtten gis i den enkelte barnehage. Vi stilte også spørsmål om organisering av barnehagesektoren og søknadsprosessene samt om kommunens budsjetter til disse to ulike kategoriene for hjelp til barn med nedsatt funksjonsevne.

Etter disse fire intervjuene var vi i stand til å lage et utkast av spørreskjemaet som vi deretter testet ut på barnehageansvarlige i to nye kommuner. Vi holdt oss da strengt til skjemaets oppbygging i intervjuet slik at også praktiske utfordringer eller uklarheter i konkrete formuleringer skulle kunne oppdages og rettes opp.

Samtlige barnehageansvarlige i de kommunene vi ringte tok seg god tid til å besvare våre spørsmål og var til svært stor hjelp. Siden vi ringte et utvalg kommuner som var svært forskjellige i størrelse, fikk vi også dekket et vidt spenn når det gjaldt organisering av barnehagesektoren.

Våre intervjuobjekter:

- Unni Degnes i Rømskog kommune med ca 40 barn i alderen 0-6 år
- Steinar Jevnaker i Årdal kommune med ca 300 barn i alderen 0-6 år
- Knut Bryhni og Inger Tove Kullset i Stange med ca 1.100 barn i alderen 0-6 år
- Victor Rønneberg og Kari Askerøy i Nøtterøy med ca 1.200 barn i alderen 0-6 år
- Signy Harlem i Oppegård kommune med ca 1.700 barn i alderen 0-6 år
- Gunn Glad Mathisen i Fredrikstad kommune med ca 4.000 barn i alderen 0-6 år

1.3.2 Spørreundersøkelse blant barnehageansvarlige

Praktisk gjennomføring av spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen ble gjennomført ved hjelp av det internettbaserte spørreskjema-verktøyet SPSSDimensions. Det vil si at en forespørsel om å delta i undersøkelsen ble sendt ut med e-post med en internettilink til selve spørreskjemaet. Når respondenten bekreftet at alle spørsmålene var besvart ble svarene returnert til oss automatisk.

Alle kommuner har en sentral e-postadresse som heter postmottak@kommune, post@kommune eller lignende. Respondentene i hver kommune ble valgt ut ved at vi først tok kontakt med kommunen via denne adressen og ba om å få tilsendt e-postadressen til barnehageansvarlige. Den personen vi fikk oppgitt fikk tilsendt spørreskjemaet.

Spørreskjemaet til kommunene ble første gang sendt ut mandag 7. januar og hadde svarfrist onsdag 16. januar. Deretter ble det sendt en påminnelse fredag 18. januar med svarfrist fredag 25. januar. En del kommuner fikk forespørselen noe senere fordi det viste seg at en del av e-postadressene var feil, slik at vi måtte sende ut undersøkelsen i flere puljer også etter 7. januar. Spørreskjemaet til bydelene i Oslo ble første gang sendt ut torsdag 10. januar, med svarfrist onsdag 16. januar, påminnelse fredag 18. januar med svarfrist fredag 25. januar. En del kommuner og bydeler svarte også etter 25. januar.

Spørreskjema: innhold og struktur

For å dekke alle problemstillinger, og mulige forskjeller mellom kommunene ble spørreskjemaet ganske omfattende. Det inneholdt 30 avkrysningsspørsmål (hvorav det var mulig å gi utfyllende kommentarer på fem spørsmål), syv spørsmål der respondentene skulle fylle ut tall og 18 spørsmål der respondentene måtte besvare spørsmålene med egne ord. Ikke alle respondentene fikk alle spørsmål. Noen av spørsmålene var en oppfølging til konkrete svar som var gitt i foregående spørsmål.

Skjemaet dekket følgende temaer; tilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne, skillet mellom statstilskuddet og § 5.7, organisering av tilbudet, forvaltningen av statstilskuddet og § 5.7, økonomiske spørsmål, kvantitative størrelser. Tabell 1.1 nedenfor gir en oversikt over hvordan de ulike temaene ble dekket i spørreskjemaet.

Tabell 1.1 Struktur og innhold i spørreskjemaet

Tema	Avkrysning	Egne ord	Tall	
Tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne	2	2	0	
Skillet mellom statstilskuddet og § 5.7	3	3	0	
Organisering	5	0	0	
Saksbehandling	11	6	4	
Økonomi	9	6	0	
Antall barn og årsverk	0	0	3	
Andre kommentarer	0	1	0	
SUM	= 55 =	30	18	7

En kopi av spørreskjemaet er gjengitt i vedlegg 1 til denne rapporten. I denne kopien er alle spørsmålene gjengitt. Betingelsene for at et spørsmål skal stilles til respondentene ligger også inne i skjemaet.

Svar: respondenter og prosenter

Spørreskjemaet ble sendt til 426 av landets 431 kommuner, og alle Oslos 15 bydeler – til sammen 441 enheter. To kommuner deler barnhageansvarlig med en annen kommune og to falt ut av adresselisten ved en feiltakelse. Oslo kommune sentralt ble ikke inkludert, siden det er bydelene som har ansvaret for barnehagene.

- 289 kommuner og 11 bydeler besvarte hele skjemaet – til sammen 300 enheter. Det betyr at vi fikk en svarprosent totalt på 68.
- 61 kommuner besvarte i tillegg deler av skjemaet. Vi har valgt å bruke 35 av disse ufullstendige svarene. 335 respondenter er dermed et gjennomgående tall i rapporten. De øvrige besvarelsene var så mangelfulle at vi ikke ville vinne noe særlig på å inkludere dem. Vi satte som kriterium at de besvarte det første spørsmålet i skjemaet, nemlig ”Hvilke ekstra ressurser tilbyr kommunen barn med nedsatt funksjonsevne, per i dag”. Dette spørsmålet var styrende for mange av spørsmålene senere i skjemaet, blant annet de som dreide seg om skillet mellom statstilskuddet og § 5.7, saksbehandling og økonomi. De som ikke svarte på dette spørsmålet fikk således bare et fåtall av de andre spørsmålene.

Det betyr at vi på noen av spørsmålene er oppe i en svarprosent på 76. Det anser vi som svært bra, tatt i betraktning av spørreskjemaet var såpass langt og komplisert. Kommunene har dessuten svært samvittighetsfult fylt ut de åpne spørsmålene. Svarene på de åpne spørsmålene summerer seg til 80 A4-arksider (Arial 10 punktskrift).

Svarene dekker også rimelig bra ulike typer kommuner, som vi må regne med har ulike utfordringer knyttet til å gi et godt tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne. Tabell 1.2 nedenfor viser svarprosenten fordelt på seks grupper kommuner inndelt etter størrelse.

Tabell 1.2 Svarprosent i ulike kommunegrupper

<i>Kommune- gruppe</i>	<i>Innbyggere i kommunene</i>	<i>Antall kommuner</i>	<i>Antall fulle svar</i>	<i>Svarprosent</i>
Oslos bydeler	500.000 +	15 bydeler	11	73 %
1	50.000 +	12 (uten Oslo)	8	67 %
2	20.000 – 49.999	33	29	88 %
3	10.000 – 19.999	57	46	81 %
4	5.000 – 9.999	90*	58	64 %
5	2.499 – 4.999	105	72	69 %
6	0 – 2.499	129*	76	59 %
SUM		441	300	68 %

Note: * én kommune falt ut av adresselisten og to deler kommuneansvarlig

Selv om svarprosenten er rimelig høy vil det likevel være noe usikkerhet knyttet til resultatene i undersøkelsen, slik det alltid er med spørreundersøkelser.

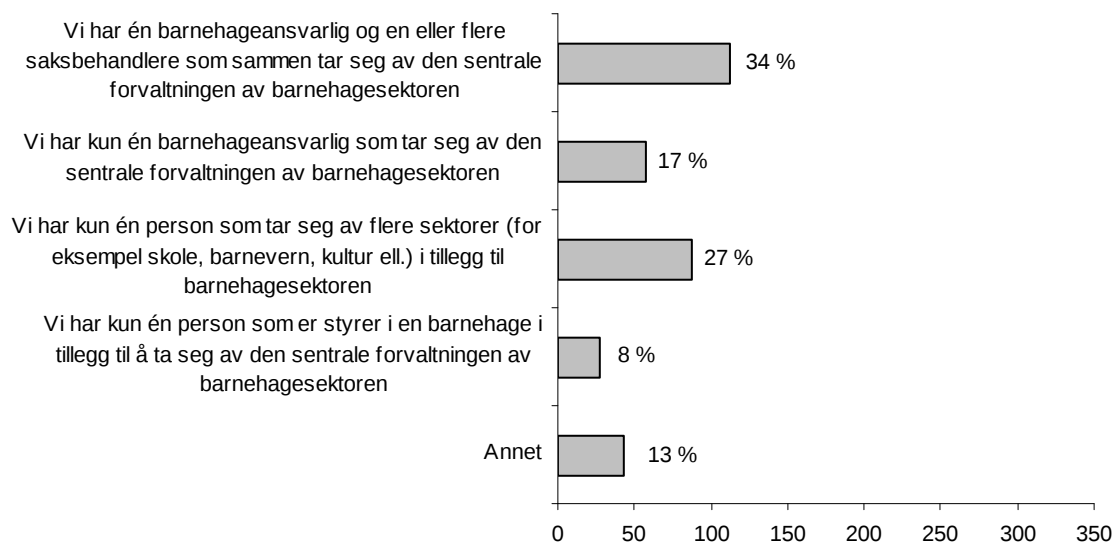
- Vi vet ikke med sikkerhet om de kommunene som ikke har svart skiller seg fra de kommunene som har svart langs viktige dimensjoner. Vi ser imidlertid av svarene på flere spørsmål at det er forskjeller mellom kommunene og noen svar tyder på at regelverket ikke alltid følges til punkt og prikke.
- Vi kan heller ikke være sikre på at alle respondentene har forstått spørsmålene slik vi ville de skulle forstå dem, og om de har forstått dem likt. Vi ser blant annet av oppfølgingsspørsmålene på svaralternativ "Annet" at noen kommuner trolig ikke har lest eller forstått de konkrete svaralternativene fullt ut.

På tross av usikkerheten gir undersøkelsen svært mye informasjon om kommunenes forvaltning av statstilskuddet og § 5.7.

Respondenter

Som nevnt er spørreskjemaet besvart av barnehageansvarlige i kommunene. Det varierer fra kommune til kommune hva det innebærer å være barnehageansvarlig. I de største kommunene er dette en lederstilling som det er knyttet flere saksbehandlerstillinger til, mens i de minste kommunene er den barnehageansvarlige også styrer i kommunenes eneste barnehage. Se Figur 1.1 nedenfor.

Figur 1.1 *Hvordan har kommunen organisert den sentrale forvaltningen av barnehagesektoren? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner*

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 326.

Presentasjon av resultatene

I kapittel 3.1 og 2.2 er svarene sammenstilt i figurer, tabeller og sitatbokser for å gi et best mulig bilde av hvordan kommunene bruker statstilskuddet og praktiserer § 5.7 i opplæringsloven.

Alle figurene angir både antall og andel som har krysset av for de ulike svarprosentene. Samletabellene angir bare prosenter. Kommuner som ikke har besvart enkeltspørsmål er tatt ut når prosentene er beregnet. Det vil si at vi implisitt har antatt at de som ikke har svart fordeler seg likt på de mulige svaralternativene som de som har svart. Antall som ikke har svart på hvert spørsmål er gjengitt i en note til hver figur. I tillegg har vi undersøkt om kommunenes svar varierer med folketallet (eg hvilken gruppe de tilhører jfr. Tabell 1.2) på noen av spørsmålene.

Svarene på de kvalitative spørsmålene er oppsummert i sitatbokser. Summen av alle sitatene omfatter over 80 sider med tekst, og vi har ikke valgt å angi alle sammen. Vi har trukket ut essensen av sitatene og presentert det vi mener er et representativt utvalg.

De kvantitative spørsmålene behandlet vi noe forskjellig. Enkelte kommuner har avgitt svar som er svært høye, og trolig feil. Siden det likevel er vanskelig å vurdere hvorvidt svarene er feil eller ikke, har vi ofte valgt å gjengi fordelingen av alle svarene, men ikke gjennomsnittet. Noen steder gjengir vi medianen. Medianen er den verdien som deler kommunene i to like store deler – det vil si at halvparten av dem har svart mindre, og halvparten mer enn dette tallet. For et par spørsmål har vi vurdert at kvaliteten på svarene er såpass dårlig at vi ikke gjengir noen resultater.

Til slutt i spørreskjemaet åpnet vi for ytterligere kommentarer til kommunens tilbud eller bruken av statstilskuddet. Det var 69⁶ av respondentene som besvarte det. Med bare et par unntak kan svarene grupperes i fire kategorier:

- 16 er kommentarer og utdypinger som er knyttet til spørsmålene om ressursbruk og årsverk. Disse gjengir vi i tilknytning til de aktuelle spørsmålene (se kapittel 2.2)
- 23 inneholder ytterligere beskrivelser og utdyping av kommunenes tilbud og organisering av tilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne. Her framkommer det ingen nye momenter enn de vi rapporterer ellers i rapporten, og svarene er derfor ikke omtalt spesielt.
- 19 dreier seg om vurderinger av dagens lovverk, ansvarsfordeling og statstilskuddet. Innspillene var stort sett forskjellige, noen kom fra to/tre respondenter:
 - Alt tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne bør lov hjemles
 - Alle rettigheter til barn i barnehage bør samles i barnehageloven
 - Det bør lages tydeligere definisjoner og retningslinjer for skillet mellom § 5.7 og statstilskuddet
 - Det bør lages retningslinjer for å sikre et likt tilbud uansett hvor man bor i landet.
 - Private og kommunale barnehager bør få likeverdig klageadgang
 - Bedre rapporteringsrutiner i Kostra
 - Eget øremerket tilskudd for § 5.7.
 - Beholde det øremerkede statstilskuddet, ikke legge det inn i rammen
 - All finansiering via rammetilskuddet
 - Omleggingen av statstilskuddet og bruk av objektive kriterier var uheldig⁷
 - Gratis spesialpedagogikk gir feil fokus – på timer, ikke på innhold.
 - Fylkesmannsembetene i Norge behandler klager ulikt fra fylke til fylke
- 25 kommentarer til selve spørreundersøkelsen eller muligheten til å svare presist. En del av dem dreier seg om at det er vanskelig å besvare en del av spørsmålene fordi de ikke oppleves som relevante for den måten kommunen driver på. Andre dreier seg om at det er vanskelig å finne den aktuelle informasjonen, at all informasjon ikke er tilgjengelig for en og samme person, at mange forhold vil variere fra år til år i en liten kommune, eller at spørsmålene er lite relevante fordi kommunen per i dag ikke har noen barn i målgruppa.

⁶ Summen av svarene i de fire kategoriene er større fordi noen ga kommentarer som faller under flere av kategoriene.

⁷ Omleggingen det her refereres til ble foretatt i 2004. Inntil da ble tilskuddet fastsatt til 10 prosent av det ordinære driftstilskuddet til barnehagene (og avhang dermed av barnehagedekningen i den enkelte kommune). Fra og med 2004 har tilskuddet blitt fastsatt i henhold til hvor mange barn i alderen én til fem år som kommunen har.

2 Tilbud og organisering i kommunene

Statstilskuddet og § 5.7 er to ulike ordninger som ikke skal overlappe hverandre. I dette kapittelet viser vi hvilket tilbud kommunene yter til barn med nedsatt funksjonsevne og hvordan tilbudet er organisert.

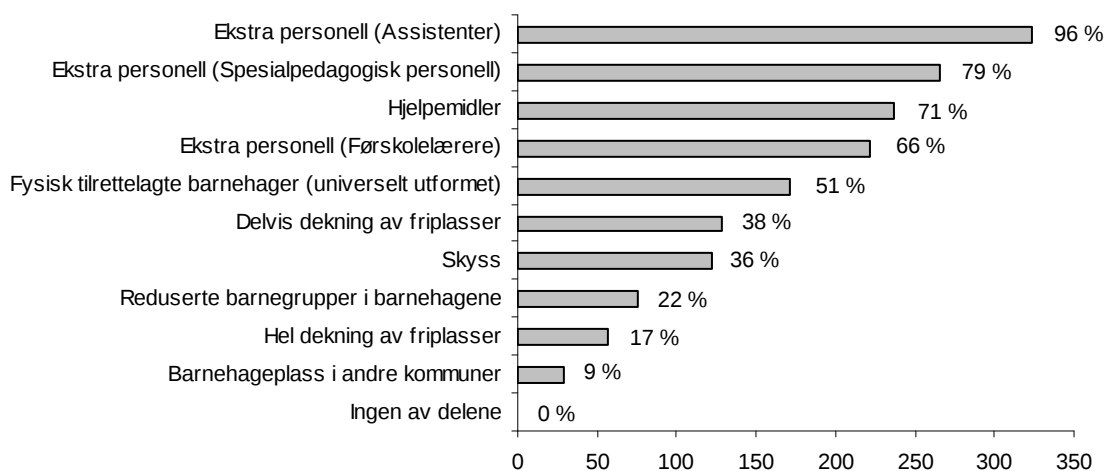
2.1 Tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne

I følge opplæringslovens § 5.7 skal barn med behov få spesialpedagogisk hjelp på mange ulike arenaer (barnehager, skoler, sosiale og medisinske institusjoner, den pedagogisk-psykologiske tjenesten (PPT), annen sakkyndig instans, eller i et eget tiltak. Hjelpa skal også omfatte foreldrerådgiving). I følge Rundskriv F-02 (2007) som gir retningslinjer for bruken av statstilskuddet kan tilskuddet blant annet nyttes til å styrke barnehagens bemanning, redusere barnegruppens størrelse og finansiere utbedringer av barnehagens lokaler og uteområder. Barna kan også få skyssordninger eller få hel eller delvis friplass i en barnehage.

Vi har spurt kommunene i hvilken grad de yter denne typen hjelp, og hvordan. Det er vist i Figur 2.1, Boks 2.1 og Boks 2.2 nedenfor.

Figur 2.1 nedenfor viser hvilke ekstra ressurser kommunene tilbyr barn med nedsatt funksjonsevne, uavhengig av rettigheter og tilskuddsordninger. Nesten alle kommunene som har svart tilbyr ekstra personell i form av assistenter. Spesialpedagoger og andre førskolelærere er også svært vanlig. Det samme er hjelpemidler. Ca halvparten har fysisk tilrettelagte barnehager. Noe mindre vanlig er å dekke skyss, tilby friplass, ha reduserte barnegrupper i barnehagene eller barnehageplass i andre kommuner. Et par kommuner har oppgitt at de ikke har noen av de nevnte tilbudene. Det kan skyldes at de per i dag ikke har barn med nedsatt funksjonsevne i kommunen.

Figur 2.1 Hvilke ekstra ressurser tilbyr kommunen barn med nedsatt funksjonsevne, per idag? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 335.

Jevnt over er det ingen vesentlige forskjeller mellom de seks kommunegruppene (jfr. Tabell 1.2 ovenfor) med hensyn til fordelingen av ulike tiltak. De største kommunene

og bydelene i Oslo skiller seg imidlertid ut ved at de har en større andel førskolelærere og en mindre andel assistenter som jobber med barn med nedsatt funksjonsevne, enn de øvrige kommunene.

110 kommuner, eller 33 prosent av respondentene har utdypet informasjonen gitt i figuren ovenfor ved å beskrive andre ressurser som tilbys til barn med nedsatt funksjonsevne. Noen av kommunene har gjentatt tilbud som allerede er dekket i figuren, men de fleste har beskrevet andre typer tilbud. 25 har oppgitt at de tilbyr fysioterapi, åtte har oppgitt logoped, fem har oppgitt ergoterapeut og flere har oppgitt ulike typer aktiviteter, materiell, kompetanseutvikling for eksisterende personale eller støtte til foreldrene. Se Boks 2.1 nedenfor for et utvalg sitater:

*Boks 2.1 Andre ressurser kommunene tilbyr barn med nedsatt funksjonsevne.
Eksempler*

Det blir gitt tilbud om fysikalsk trening, hos fysioterapeut eller at fysioterapeuten kommer til barnehagen eller begge deler, svømmegrupper tilbys også.

Lekotek. Sansegruppe

Musikkterapi

Sjukepleiar til barn med multifunksjonshemming.

Støttekontakt og avlastning. Leksehjelp. Utvidet skoleår / tilbud for disse barna i sommerferien.

Til arbeidsmateriell, språkpakker til barnegrupper med språkvansker.

Heimeundervisning, terapibasseng, reiser med barnet til ulike typer behandling; t.d. fysioterapi, rehabiliteringssenter, utgreiing, gratis kurs til foreldre til barn med spes.ped.behov.

Assistent hjemme når barnet er syk. Assistent i nattvakt.

Tilbud i spesialskole/institusjon for et barn som ikke kan være i barnehage pga stor funksjonshemming.

Friplasser over barnevernsbudsjettet

Omsorgslønn.

Lek- og språktrening i smågruppe ledet av spesialpedagog, førskolelærer. Veiledning, skolering/ work- shop, kurs. Innkjøp av pedagogisk materiale til både lekotek og enkeltavdelinger hvor det er barn med nedsatt funksjonsevne. Innkjøp av faglitteratur til felles fagbibliotek og enkeltansatte

Kompetanseheving til personalet, tegn til tale kurs og annen opplæring

246 kommuner, eller 73 prosent av respondentene, har utdypet informasjonen om tilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne ved å beskrive med egen ord innholdet i kommunens tilbud. Mange fremhever at tilbudet er tilpasset det enkelte barn og at de har individuelle opplegg. Mange gir også en nærmere beskrivelse av den spesialpedagogiske kompetansen, organiseringen og metodebruken, samt planleggingen og opplegget rundt tiltakene. Se Boks 2.2 nedenfor for et utvalg sitater:

*Boks 2.2 Innholdet i kommunens tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne.
Eksempler*

Alle førskolelærere og assistenter er skolert opp i felles metodikk innenfor språkutvikling og kommunalplan for begrepsundervisning og ferdighetsopplæring

Alle tiltak skal i prinsippet være tilpasset det enkelte barn, det er derfor vanskelig å si noe om innholdet. Det kan være enetrening eller eget opplegg tilpasset en barnegruppe, som det enkelte barn får et spesialtilpasset opplegg i. Samarbeid og veiledning i forhold til foreldrene, det skal skrives utviklingsplan som viser hva som trenes, prioriteres til enhver tid - i samråd med foreldrene.

Barn med nedsatt funksjonsevne får plass i den barnehagen foreldrene søker barnet inn i. Barnehagen er ofte tildelt en assistentressurs eller annen fagperson (vernepleier). Spesialpedagoger ambulerer rundt i barnehagene og arbeider direkte med barna, gir foreldreveiledning og veileder personalet i barnehagen. Andrelinjetjenesten bidrar ofte med verdifull veiledning også.

Barn med nedsatt funksjonsevne skal integreres i barnehagen på best mulig måte.

Barna som foreldre velger å ha hjemme får tilbud etter §5.7 i hjemmet etter en sakkyndig vurdering. (...)

Barnas behov kartlegges av PPT i samarbeid med barnehagene. Det utformes IOP som beskriver mål, tiltak og organisering. Barn med rett til spesialpedagogisk hjelp får oppfylt denne retten. Det opprettes ansvarsgrupper rundt barna. Det er utarbeidet rutiner rundt overgang barnehage-skole.

I alle barnehagene der barn har fått tildelt ekstra ressurser i form av spesialpedagogisk tilbud, ansettes førskolelærere med fortrinnsvis videreutdanning i spesialpedagogikk. Vi har også en del assistenter tilsatt der vi har flere barn med spesialpedagogisk tilbud i samme barnehage. Vi har også ekstra førskolelærere for styrking i barnehager der flere barn kan være under observasjon for mulig melding til PPT. (...) Spesialpedagoger i PPT samarbeider tett med barnehagene, og disse ansatte.

Innhold og opplegg i tråd med sakkyndige vurderinger. PPT følger opp med veiledning. Samarbeid med skolen i forbindelse med skolestart starter våren det året barnet fyller 5 år.

Kommunen tilbyr barn med nedsatt funksjonsevne økonomisk ressurs til den enkelte barnehage. Det er barnehagens ansvar å organisere midlene på best mulig måte for de barna som til enhver tid trenger litt ekstra. Tiltakene som barnehagene søker om må beskrives i forhold til mål, innhold og kostnad.

Vi tildeler timer ut fra barnehagelovens § 13 samt opplæringslovens § 5.7 Ut fra tildelte timer blir det utarbeidet IOP for det enkelte barn som det jobbes uti fra.

Å jobbe etter ansvarsgruppemodellen betyr at vi danner ei faglig gruppe rundt barnet. Ansvarsgruppa lager individuell plan (ip) og sørger for å koordinere arbeidet rundt barnet. Underliggende planer kan være individuell opplæringsplan (iop) eller andre ting som f. Eks. Å skaffe hjelpemidler for skole/barnehage og hjem. Her er det ergoterapeut og fysioterapeut som er de rette fagpersonene som er viktig å ha med seg i ansvarsgruppa. Administrasjonen deltar også som en viktig del av ansvarsgruppa når det passer, og får på den måten et bedre innsyn og grunnlag for saksbehandlingen.

Vi er en liten kommune som søker å tilrettelegge etter beste evne, og som i samarbeid med foreldre og interkommunal PP-tjeneste finner fram til det beste opplegget for barnet.

Vi ba kommunene om å anslå hvor mange barn med nedsatt funksjonsevne som per i dag får ekstra ressurser omfattet av § 5.7 og/eller finansiert av statstilskuddet. Respondentene oppgir i gjennomsnitt at de i dag har 28 barn med nedsatt funksjonsevne som får ekstra ressurser. Det er imidlertid noen som har svart at de har svært mange barn, og vi ser av tabellen under at 56 prosent av kommunene har 15 barn eller færre.

Her er det selvsagt stor forskjeller etter kommunestørrelse – mens medianen⁸ totalt sett er 13 barn, er den i de aller største kommunene er 64 barn, og i de minste kommunene 6 barn.

Tabell 2.1 *Kan du grovt anslå hvor mange av kommunens barn med nedsatt funksjonsevne som per i dag får ekstra ressurser i en eller annen form? Antall kommuner. Kun ett svar*

Antall barn med nedsatt funksjonsevne som får ekstra ressurser per i dag	Antall kommuner
5 eller færre	26
6-15 barn	30
16-40 barn	25
41 eller flere	19

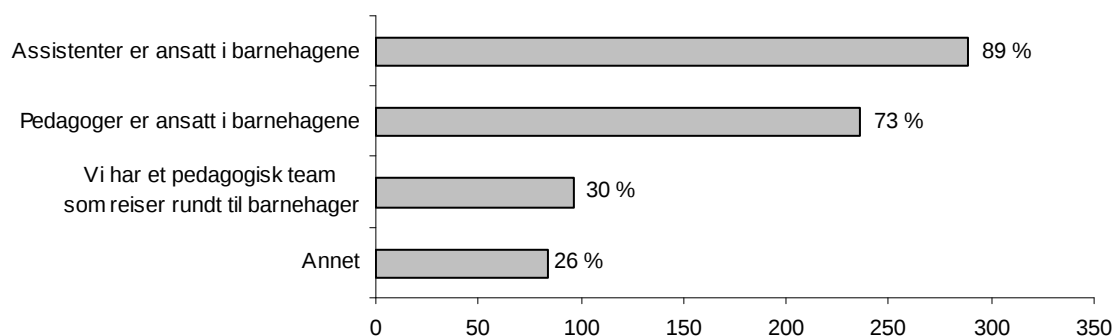
Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 241

2.2 Organisering av tilbudet

Spesialpedagogisk hjelp etter § 5.7 kan ytes i barnehager, skoler, sosiale og medisinske institusjoner, den pedagogisk-psykologiske tjenesten (PPT) eller av en annen sakkyndig instans, eller organiseres som egnt tiltak eller liknende. Statstilskuddet skal nyttes til å tilrettelegge barnehagetilbudet. Siden denne undersøkelsen skal ha et noe større fokus på statstilskuddet enn på § 5.7 har vi valgt å fokusere på organiseringen rundt barnehagene.

Figur 2.2 nedenfor viser hvordan kommunen har organisert personalet som tilbys barn med nedsatt funksjonsevne. 88 prosent av kommunene har assistenter ansatt i barnehagene og 72 prosent har pedagoger ansatt i barnehagene. 30 prosent har et pedagogisk team som reiser rundt til barnehager. Mens 26 prosent har oppgitt en annen organisering.

Figur 2.2 *Hvordan har kommunen organisert personalet som tilbys barn med nedsatt funksjonsevne? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner som tilbyr ekstra personell*

Antall som har fått spørsmål: 331. Antall svar: 323.

⁸ Medianen er den verdien som deler kommunene i to like store deler – det vil si at halvparten av dem har svart mindre, og halvparten mer enn dette tallet.

I de største kommune og bydelene i Oslo er det nesten dobbelt så vanlig å ha et ambulerende spesialpedagogisk team som i de andre kommunene. Ca halvparten av de største kommune og bydelene i Oslo har slike team, mens det forekommer i rundt 30 prosent i de andre kommunene.

Blant de som svarte "annet" på dette spørsmålet, beskriver kommunene hva slags type personell de har (mange har spesialpedagoger, noen nevner fysioterapeut, logoped, vernepleier med mer) og hvordan disse er ansatt (i barnehagene direkte, i team eller i kommunen sentralt). Mange har personell som er ansatt sentralt i kommunen, eller i andre egne virksomheter, for eksempel PPT eller pedagogisk fagsenter. Flere har gjentatt alternativer som allerede er vist i figuren. Se Boks 2.3 nedenfor.

Boks 2.3 *Annen organisering av personalet som tilbys barn med nedsatt funksjonsevne. Eksempler*

Ein aktiv PP-teneste som gir råd og rettleiing
En ressurspedagog felles for barnehagene
Førskolelærere som er ansatt i aktuell barnehage går ofte inn og arbeider med barn med nedsatt funksjonsevne og ekstra assistent går da inn på resten av gruppa
Kombinasjon av team og ansatte i barnehager
Kommunal logoped også i barnehage
Kommunalt tilsatt fysioterapeut
Mobile spesialpedagoger
Personene tildeles barnehagene for ett år om gangen, slik at de i realiteten er en del av barnehagens samlede ressurs.
Vi bruker av våre fast ansatte til dette arbeider og leier inn andre til arbeidet i gruppene. Vi er en liten kommune har prøvd forskjellige ansettelse. Vi ønsker spesialpedagogisk kompetanse på hver barnehage har ingen førskolelærere som søker.
Vi har nestleder for barnehagene med spes.ped utdanning, som bruker en del tid på observasjon i barnehagene, samt å veilede og støtte personalet.
Vi har organisert personalet i en virksomhet hvor virksomhetsleder er ansvarlig for personalet som arbeider med barn med nedsatt funksjonsevne. Spesialpedagogene er mobile og arbeider etter enkeltvedtak og forflytter seg daglig. Pedagoger, barne- og ungdomsarbeidere og assistenter får tildelt arbeidssted for et barnehageår om gangen. Et godt tilrettelagt tilbud og kompetanseheving blant personalet er viktige fokusområder for virksomheten.
Assistenten er ansatt i kommunen, og er plassert der det til enhver tid er behov.
Barnehager med ansatte med spisskompetanse som veileder personale i andre barnehager
Pedagogiske fagsentre i alle bydeler, bestående av førskolelærere og spesialpedagoger med ulike fordypninger, her under logopeder. Er tilsatt på Pedagogisk fagsenter, men har sitt daglige virke i barnehagene
Barnehagen får ressursar og ansetter sjølv

Vi ba respondentene anslå hvor mange årsverk barnehagene bruker på barn med nedsatt funksjonsevne. For å få et inntrykk av ressursbruk per barn, har vi beregnet antall årsverk i barnehagene per 100 barn som får ekstra ressurser. Enkelte kommuner svarer at de bruker svært mange årsverk. Medianen⁹ er imidlertid ikke så forskjellig i de

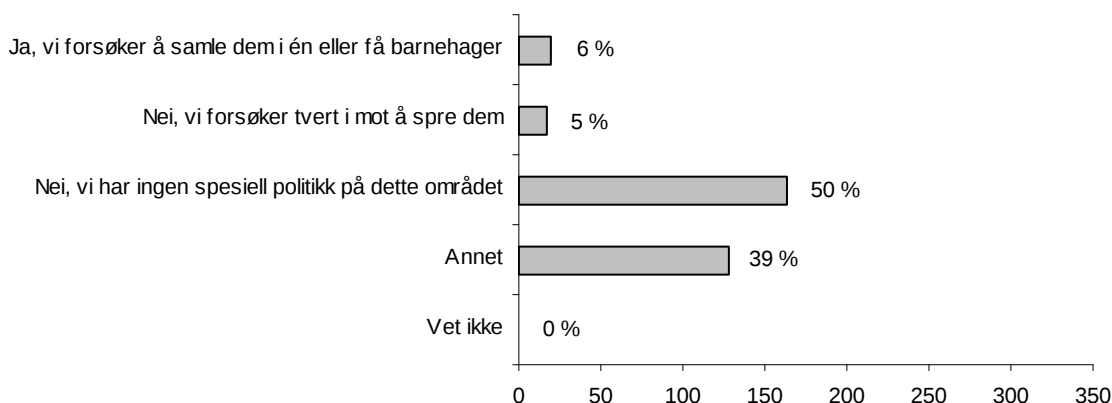
⁹ Medianen er den verdien som deler kommunene i to like store deler – det vil si at halvparten av dem har svart mindre, og halvparten mer enn dette tallet.

forskjellige kommunegruppene: Halvparten av kommunene bruker inntil 10 årsverk spesialpedagogisk personell, 10 årsverk førskolelærere og 25 årsverk assistenter, per 100 barn som totalt sett får ekstra ressurser.

Når vi til slutt i spørreundersøkelsen åpnet for andre kommentarer, var det en del som kommenterte dette spørsmålet om årsverk. Kommentarene dreide seg i hovedsak om at det brukes ekstra ressurser i barnehagene som kan komme i tillegg til anslagene over, men er vanskelig å skille fra den ordinære driften.

Figur 2.3 nedenfor viser at kun svært få kommuner har et mål om å samle barn med nedsatt funksjonsevne i én eller noen få barnehager. Halvparten har ingen spesiell politikk på dette området, og 39 prosent har svart "annet".

Figur 2.3 *Har kommunen et mål om å samle barn med nedsatt funksjonsevne i én eller noen få barnehager? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner*

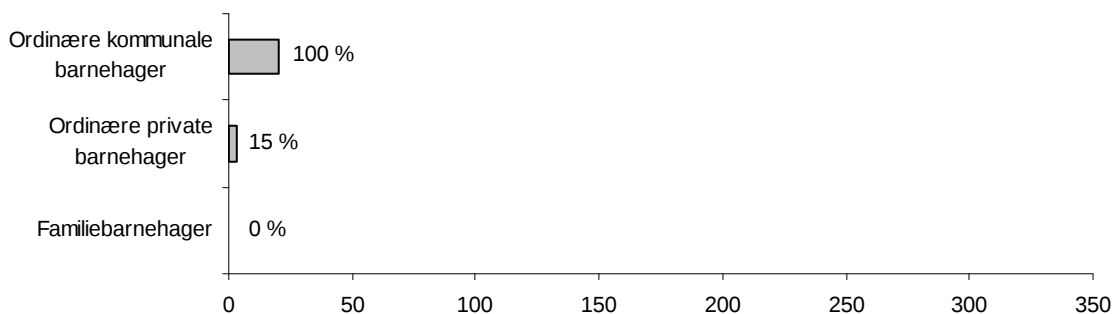

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 329.

På dette spørsmålet er det ingen spesielle forskjeller mellom kommunegruppene, og på det neste er det så få respondenter at det ikke er meningsfylt å undersøke.

De få kommunene som har et mål om å samle barn med nedsatt funksjonsevne i én eller noen få barnehager vil som regel samle disse i kommunale barnehager. Det henger trolig sammen med at kommunale barnehager er mer vanlig enn private. Se Figur 2.4 nedenfor.

Figur 2.4 *Hva slags type barnehager forsøker dere å samle barn med nedsatt funksjonsevne i? Flere svar mulig. Prosent av kommuner som forsøker å samle barna i én eller flere kommuner*

Antall som har fått spørsmål: 20 som har svart ja i Figur 2.3.

De aller fleste som har krysset av for "Annet" i Figur 2.3 ovenfor sier at det er foreldrenes valg som styrer hvilken barnehage barn med nedsatt funksjonsevne skal gå i. Mange sier også at barna får plass i den nærmeste barnehagen. Noen sier at de har spesielt tilrettelagte barnehager, men de er i mindretall. Se Boks 2.4 nedenfor.

Boks 2.4 *Har kommunen et mål om å samle barn med nedsatt funksjonsevne i én eller noen få barnehager?*

Kommunen har berre ein barnehage
Barna får plass i barnehagen i den skolekretsen de tilhører
Barna søker og får plass i den barnehagen som er i nærmiljøet.
Både JA og NEI: Kommunen har to forsterkede barnehager. Den ene tar fortrinnsvis i mot små barn med store funksjonshemminger, den andre tar i mot med ulik atferdsproblematikk. I tillegg har en ordinær barnehage stor kompetanse på Downs syndrom. Ellers tilbys barn plass i samarbeid med foreldrene, helsestasjon, PPT, eller andre til beste for barnet.
Nei, på grunn av geografisk spredning av barnehagene er dette ikke aktuelt.
Foreldrenes ønske står sterkest, men vi argumenterer noen ganger med at det er klokt å velge den eller den barnehagen fordi de har kompetanse på evt. diagnose/problematikk
Hittil har det ikke vært behov for å samle dem. Vi følger foreldres prioritering av barnehage. Vi er oppmerksom på at det kan bli aktuelt å samle flere barn dersom dette ville gi dem et bedre tilbud.
Vi prøver både å samle barna, men også å spre dem. Vi har en spesiell avdeling spesielt tilrettelagt tunge multifunksjonshemmede barn. Dette mest av hensyn til hjelpemidler og av hensyn til fagmiljøet. lettere tilfeller av nedsatt funksjonsevne og der det ikke er fysisk nedsatt funksjonsevne prøver vi å spre, samt at barna får plass i barnehage i nærmiljøet sitt
Vi gjennomfører samtaler med alle foreldre som har barn med nedsatt funksjonsevne. Vi gir råd om hvilke barnehager som kan være aktuelle ut fra hvor vi har spes.ped. ressurser og hvilke barnehager som er best egnet ut fra barnets behov for tilrettelegging. Dette er et system som fungerer meget bra, men som er tidkrevende.

3 Kommunenes forvaltning av tilskuddet og § 5.7

I det foregående kapittelet har vi beskrevet hvilke tilbud kommunene yter til barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen, samt organisering av tilbudet.

I dette kapittelet beskriver vi hvordan kommunene opplever at henholdsvis statstilskuddet og § 5.7 skal sikre dette tilbudet hvilke rutiner de har etablert for bruk av statstilskuddet og fordeling av ressurser, hvordan de styrer de økonomiske ressursene og økonomien rundt tilbudet ellers.

3.1 Forvaltning av statstilskuddet og § 5.7

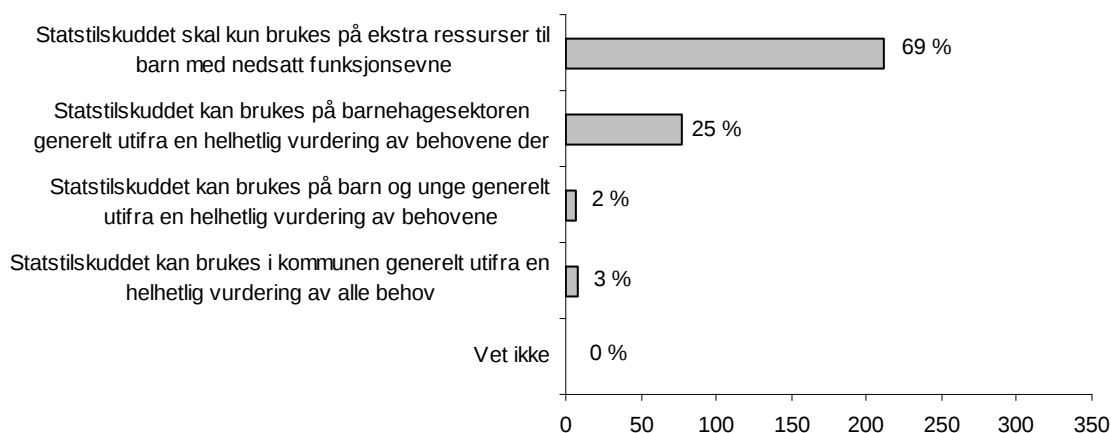
For å forstå hvordan kommunene skiller mellom statstilskuddet og § 5.7 har vi spurt kommunene om

- hvordan de tolker føringene knyttet til statstilskuddet, herunder
 - om de oppfatter at statstilskuddet knyttes til § 13 i barnehageloven
- hvordan de tolker føringene knyttet til § 5.7
- hvordan de oppfatter skillet mellom statstilskuddet og § 5.7, herunder
 - om de oppfatter skillet som *entydig* eller ikke
 - hvordan de hjemler/finansierer *ulike tiltak*
 - hvordan tiltak til *ulike grupper barn* hjemles/finansieres.

3.1.1 Tolkning av føringene knyttet til statstilskuddet

Figur 3.1 og Figur 3.2 nedenfor viser henholdsvis hvordan kommunene tolker føringene som følger statstilskuddet og hvordan de bruker statstilskuddet i praksis. Begge figurene viser at de fleste kommunene oppfatter tilskuddet til å gjelde barn med nedsatt funksjonsevne, og bruker det deretter.

Figur 3.1 *Hvordan tolker kommunen føringene som følger statstilskuddet?*
Kun ett svar. Prosent av alle kommuner

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 304.

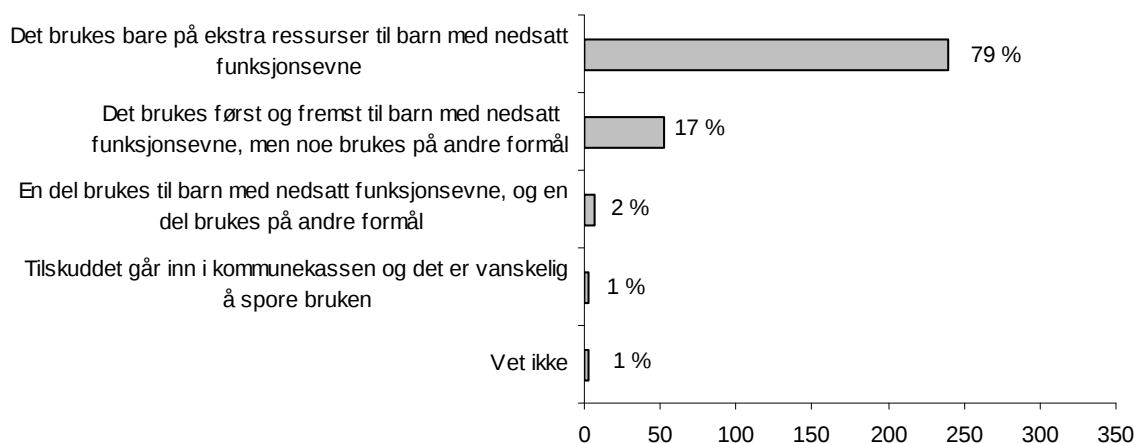
Figur 3.1 viser at 69 prosent mener at tilskuddet kun kan brukes på barn med nedsatt funksjonsevne, mens 25 prosent mener at tilskuddet kan brukes i barnehagesektoren

utifra en generell vurdering av behovene der. Bare en håndfull kommuner mener at tilskuddet kan brukes på barn og unge eller kommunale behov generelt.

Svarene fra de største kommunene og bydelene i Oslo skiller seg noe fra svarene til de andre kommunene. Alle bydelene i Oslo og 91 prosent av de største kommunene mener at statstilskuddet kun skal brukes på ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne.

Denne forskjellen finner vi ikke igjen når vi spør om hvordan statstilskuddet brukes i praksis. Figur 3.2 viser at 79 prosent av kommunene kun bruker statstilskuddet på ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne. Et lite mindretall bruker noen av ressursene til andre formål. De som har svart at en del brukes til andre formål ble bedt om å forklare hvorfor ikke alt brukes på barn med nedsatt funksjonsevne.

Figur 3.2 Hvordan brukes statstilskuddet i praksis? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 305.

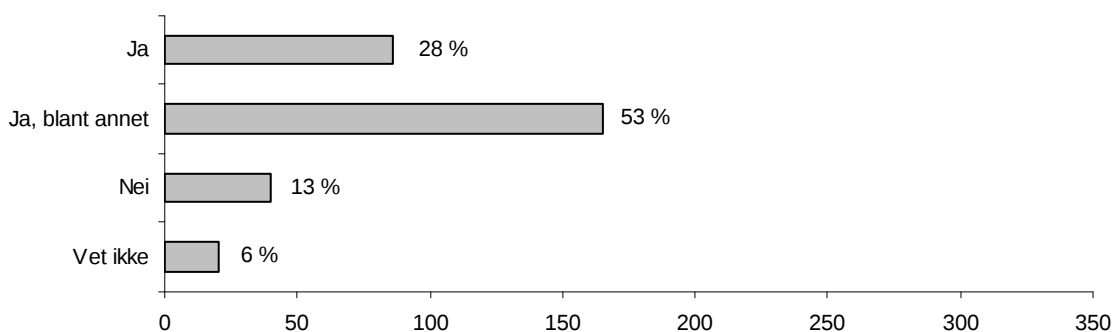
Mange svarer at de ikke alltid har barn med nedsatt funksjonsevne i den aktuelle aldersgruppen og at midlene da blir brukt andre steder i barnehagesektoren. Noen oppgir at de bruker tilskuddet på reduksjon av barnegrupper, materiell og opplæring, som alle faller inn under formålet med tilskuddet. Det kan derfor se ut som om antall kommuner som faktisk bruker tilskuddet slik det er tenkt er større enn det som Figur 3.2 antyder. Ingen sier de bruker tilskuddet til helt andre formål enn det er tiltenkt. Det som etter vår vurdering er mest på grensen er svarene fra én kommune, som oppgir at de har så dårlig økonomi, og må prioritere slik at alle barn får et godt barnehage tilbud. Se Boks 3.1 nedenfor for et utvalg sitater:

Boks 3.1 *Kommunenes forklaringer på hvorfor statstilskuddet ikke bare brukes på barn med nedsatt funksjonsevne. Eksempler*

Alle behov blir dekket. Dersom noe blir til overs brukes det til andre formål.
Det brukes også til å finansiere PPT-tjenesten i kommunen.
det brukes til gruppedeling, ekstra materiell og skyss.
Det er ikke alle år at barnehagene våre har barn med nedsatt funksjonsevne. Derfor går midlene ut som styrkingstiltak til barnehagene.
Vi bruker det til styrking av hele barnegruppa noen ganger.

En stor andel kommuner anser at statstilskuddet skal finansiere ekstra ressurser som omfattes av § 13 i barnehageloven. Det kan ha sammenheng med at Rundskriv F-02 (2007) som beskriver retningslinjene for statstilskuddet starter med å referere til barnehageloven § 13 som sier at barn med nedsatt funksjonsevne skal ha prioritet ved opptak til barnehage, og at kommunen har ansvar for å sørge for dette. 28 prosent svarer ubetinget ja på spørsmålet, vel halvparten svarer ”ja, blant annet” og et mindretall på 13 prosent svarer nei. Se Figur 3.3 nedenfor.

Figur 3.3 *Anser du at statstilskuddet skal finansiere ekstra ressurser som omfattes av § 13 i barnehageloven? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner*

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 311.

På dette spørsmålet er det ingen spesielle forskjeller mellom kommunegruppene.

3.1.2 **Tolkning av føringene knyttet til § 5.7**

I likhet med tolkningen og praktiseringen av statstilskuddet, tolker kommunene føringene i § 5.7 slik de skal. Kun 6 prosent av kommunene oppgir at barn med nedsatt funksjonsevne sin rett til ekstra ressurser er betinget av kommunens økonomi. Se Figur 3.4 nedenfor.

Figur 3.4 *Hvordan tolker kommunen føringene som ligger i § 5.7? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner*

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 304.

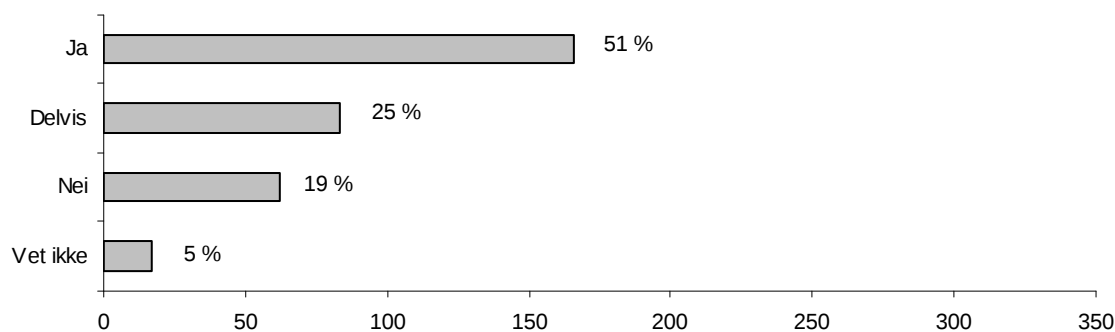
Igjen er det de største kommunene og bydelene i Oslo som skiller seg ut ved at alle mener at barn med nedsatt funksjonsevne har en individuell rett til ekstra ressurser.

3.1.3 Skillet mellom statstilskuddet og § 5.7

Er skillet entydig?

Vi har spurt helt konkret om kommunens administrasjon oppfatter at det er entydig hvilke ekstra ressurser som skal finansieres av statstilskuddet og hvilke som skal omfattes av § 5.7. Halvparten sier de gjør det, 25 svarer delvis, 19 prosent svarer nei, og en liten andel vet ikke. Se Figur 3.5 nedenfor.

Figur 3.5 *Oppfatter kommunens administrasjon at det er entydig hvilke ekstra ressurser som skal finansieres av statstilskuddet og hvilke som skal omfattes av § 5.7? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner*

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 328.

Også her er det de største kommunene og bydelene i Oslo som skiller seg ut ved at alle har svart "ja" eller "delvis" på spørsmålet om skillet mellom statstilskuddet og § 5.7 er entydig.

Kommunene som har svart "ja", "delvis" og "nei" på spørsmålet om skillet mellom statstilskuddet og § 5.7 har fått hvert sitt oppfølgingsspørsmål for å forstå hva de mener er klart og uklart. Svarene er gjengitt nedenfor.

Vel halvparten oppfatter skillet som ENTYDIG

De kommunene som oppfatter skillet mellom statstilskuddet og § 5.7 som entydig svarer gjennomgående at ekstra ressurser etter § 5.7 utløses etter en sakkyndig

vurdering og ytes til enkeltbarn etter enkeltvedtak. Statstilskuddet skal brukes til å dekke mer generelle tiltak i barnehagene eller for barnegrupper. Se Boks 3.2 nedenfor for et utvalg sitater:

Boks 3.2 Kommunenes oppfatning av skillet mellom ekstra ressurser som henholdsvis skal finansieres av statstilskuddet og omfattes av § 5.7. Eksempler

§ 5.7 Enkeltvedtak fattet av PPT. Statstilskudd: generell støtte til barnehagene, ut fra behov for hjelp til barn, dette gjelder også barn med enkeltvedtak. De mottar en samlet ressurs som de bruker etter behov i barnehagen, så det er ikke en ressurs tilmålt til det enkelt barn.

Me oppfatar det slik at statstilskotet går til den einskilde barnehage til tiltak for eit betre tilbod til barn med nedsett funksjonsevne. Ekstra ressursar som skal omfattast av §5.7 oppfatar me er retta mot det einskilde barnet etter enkeltvedtak.

§ 5.7 omfatter vedtak om spesialpedagogiske tiltak fattet på bakgrunn av sakkyndig vurdering fra PPT, som da konkluderer om barnet har rett til spesialpedagogisk vedtak eller ikke, samt gir veiledning på tiltak og evt timer. Statstilskuddet omfatter øvrige tiltak som materiell, ekstra bemanning, reduksjon i gruppen, tilrettelegging av barnehagens inne eller uteområde osv.

Dette er to forskjellige lovhjemler, og det gir to forskjellige vedtak. Opplæringsloven sikrer ekstra spesialpedagogiske tiltak for de barna som har et særskilt opplæringsbehov. Barnehageloven sikrer rett til å kunne benytte et ordinært barnehagetilbud, og kommunen tildeler de ressurser som gjør at dette blir mulig.

Barn som har et vedtak fra UDE (§5.7) har fått et enkeltvedtak som gir rettigheter ifht hjelp i et timeantall pr. uke. De barna som får hjelp etter barnehageloven der blir ressursen (støttepedagog) tildelt avdelingen for å tilrettelegge og styrke det allmennpedagogiske tilbudet. Tildelingen er det søkt om fra den enkelte barnehage i et samarbeid med foreldre og tildelingen blir avtafestet for et halvt år av gangen. Vi jobber mer forebyggende etter barnehageloven, men det kan være en forløper til at barnet blir henvist til 2nde eller 3dje linje tjenesten.

Nesten halvparten oppfatter IKKE skillet som entydig

På spørsmål om hvilke gråsoner kommunene (som har svart ”delvis” eller ”nei” på spørsmålet om skillet mellom statstilskuddet og § 5.7) opplever, trekker en del frem skillet mellom ulike personellressurser; hvordan skal lønn til assistenter dekkes, hva som er spesialpedagogisk hjelp. Noen sier vanskelighetene oppstår knyttet til konkrete funksjonsnedsettelse og graden av hjelpebehov. Mange trekker frem at statstilskuddet er for lite, selv om det egentlig er et annet spørsmål. Se Boks 3.3 nedenfor for et utvalg sitater:

Boks 3.3 Gråsoner kommunene opplever at det er mellom statstilskuddet og § 5.7. Eksempler

Bruk av ressurser til lønning av personell

Assistenttimer først og fremst

Definisjon av spesialpedagogisk hjelp er ikke entydig. Barnehagelovens paragrafer og lov om grunnskolens paragrafer burde samordnes på dette felt. Slik det er nå er det laget kunstig skille som ikke stemmer overens med den faktiske utøvelse. Kartet stemmer ikke med terrenget!

Graden av behov kan være vanskelig, opplever at klare/store behov praktiseres som § 5.7.

Fortsettelse neste side

Fortsettelse Boks 3.3.

Når et barn har sammensatte funksjonshemminger

Barn med atferdsvansker kan kreve ekstra tilrettelegging, og kan komme inn under begge ordningene.

Hvilke vansker barnet har, hva av ekstra hjelp som skal defineres i forhold til statstilskudd og § 5.7 hvis barnet har flere vansker.

Forholdet skoleår og barnehage og hvem som skal dekke hva.

Det er en håpløs ordning og tilfældigheter avgjør hva som dekkes av hva.

Det er ikke skilt ut noen egne økonomiske midler til § 5.7 brukere.

Gråsonen ligger i hvilken del av et hjelpetiltak som skal finansieres med statstilskuddet i en presset økonomi

Vi får ulike signal fra Fylkesadm. og staten. I tillegg er vi avhengig av korleis PPT skriv sine enkeltvedtak. Vi har ein prosess på gang i kommunen for å prøve og avklare dette.

Gråsonen ligger i bruk av statstilskudd til støttepersonellressurs og skille mellom hva som er spesialpedagogisk hjelp og vanlig pedagogisk hjelp. Særlig vanskelig å skille spesialpedagogisk arbeid fra pedagogikk arbeid for denne aldersgruppen

Jeg synes det er vanskelig å beskrive. Et barn skal gis et helhetlig tilbud, og det er unaturlig at deler av tilbudet skal hjemles i opplæringsloven, og resten av tilbudet skal hjemles i barnehageloven. DA vil det nødvendigvis oppstå gråsoner og usikkerhet

På spørsmål om hvilket skille disse kommunene faktisk trekker svarer en del at ekstra ressurser etter § 5.7 utløses etter en sakkyndig vurdering og ytes til enkeltbarn, mens statstilskuddet brukes til å dekke mer generelle tiltak i barnehagene. Dette er i tråd med regelverket (og skillet som trekkes av kommunene som opplever skillet som entydig). Men andelen som sier de praktiserer denne typen skille er langt mindre enn de som ikke praktiserer et skille og de som praktiserer andre skiller. Se Boks 3.4 nedenfor for et utvalg sitater fra de kommunene som ikke trekker noe skille mellom statstilskuddet og rettigheter etter § 5.7, og de som sier skillet avhenger av type barn, eller de trekker skillet mellom ulike typer tiltak:

Boks 3.4 Skillet kommunen trekker mellom ekstra ressurser som henholdsvis skal finansieres av statstilskuddet og omfattes av § 5.7. Eksempler

I praksis skiller vi ikke.

Barna får det dei etter vedtak har behov for, utan at det vert spesifisert kvar pengane kjem frå.

Vi skil ikkje mellom desse ressursane, dei førast på felles konto.

Hjå oss prioriterer me dei borna som har enkeltvedtak, men me brukar også - om det finst noko att - også statstilskottet på born i grenseland som treng ekstra oppfølging

Vi trekker et skille ved de barna vi mener det er nødvendig at får en "opplæringsplan", selv om dette ikke er noe krav etter loven.

Assistent skal finansieres av statstilskudd.

Det har gått litt om en annen på grunn av usikkerhet. Innkjøp av hjelpemidler har blitt finansiert av statstilskuddet. Lønninger har vært noe både og

Prøver å skille mellom pedagogikk og tilrettelegging fysisk

Den første er ressurser til barnehagen, for å tilrettelegge for barn som trenger ekstra oppfølging. §5,7 handler om det enkelte barns rettigheter etter Opplæringslova.

Det går på graden av funksjonshemming og om barnet får IOP.

Fortsettelse neste side

Fortsettelse Boks 3.4.

§ 5.7 i opplæringsloven gjelder tilskudd til barn som etter en sakkyndig vurdering har rett til spesialpedagogisk hjelp. De øvrige ekstra ressursene (tilskudd til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne) er midler som vi definerer som forsterkning av det allmennpedagogiske tilbudet i barnehagene.

Ekstra ressurser etter §5.7 tildeles etter enkeltvedtak.
Statstilskuddet tildeles den/de barnehagene med behov.

Vi har idag ansatte i et eget sentralt team som utøver spesialpedagogisk hjelp. Øremerkede midler etter barnehageloven finansierer ikke dette tiltaket

Vi tildeler ekstra ressursar etter Opplæringslova § 5.7 når det ligg føre ei sakkunnig vurdering/tilråding frå PPT.

Finansiering med henvisning til statstilskuddet og/eller § 5.7

Figur 2.1 ovenfor viser hvilket tilbud kommunen gir til barn med nedsatt funksjonsevne samlet sett. Vi har spurt hvilke ekstra ressurser gitt til barn med nedsatt funksjonsevne som gis med henvisning til eller hjemmel i § 5.7 og hvilke som hel- eller delfinansieres av statstilskuddet. Svarene bekrefter beskrivelsen i Rundskriv F-02 (2007) om at det i praksis kan være vanskelig å trekke et klart skille mellom det enkelte barns rett til spesialpedagogisk hjelp etter § 5.7 og fordeling av statstilskuddet. Se Tabell 3.1 nedenfor:

Tabell 3.1 Ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne. Henvisning til eller hjemmel i § 5.7. Hel- eller delfinansiert av statstilskuddet. Prosent av kommuner som tilbyr den aktuelle ressursen

Tiltak	Henvisning til eller hjemmel i § 5.7	Hel- eller delfinansiert av tilskuddet
Ekstra personell (Assistenten)	73 %	89 %
Ekstra personell (Spesialpedagogisk personell)	95 %	50 %
Ekstra personell (Førskolelærere)	77 %	80 %
Hjelpemidler	62 %	65 %
Fysisk tilrettelagte barnehager (universelt utf.)	53 %	51 %
Skyss	66 %	49 %
Delvis dekning av friplasser	73 %	41 %
Reduserte barnegrupper i barnehagene	56 %	65 %
Hel dekning av friplasser	79 %	47 %
Barnehageplass i andre kommuner	83 %	55 %

Antall som har fått spørsmål: 335. Hver kommune har kun fått oppgitt alternativer de krysset av for i Figur 2.1

Antall svar: 325.

Antall svar: 316.

Prosentene er regnet ut i forhold til antall avkrysninger på hvert alternativ i Figur 2.1.

Mange av ressursene gis både med hjemmel /henvisning til § 5.7, samtidig som det finansieres av statstilskuddet.

- For eksempel oppgir 73 prosent av kommunene som tilbyr ekstra personell i form av assistenter til barn med nedsatt funksjonsevne at de kan hjemle dette i § 5.7. 89 prosent av kommunene oppgir samtidig at ekstra personell i form av assistenter hel- eller delfinansieres av statstilskuddet.

- 77 prosent av kommunene som tilbyr ekstra personell i form av førskolelærere hjemler dette i § 5.7 og 80 prosent hel- eller delfinansierer dette med statstilskuddet. Og så videre.

Det finnes likevel en del forskjeller.

- Det er mange flere kommuner som oppgir at dekning av friplasser og barnehageplass i andre kommuner gis med henvisning til § 5.7 enn det er kommuner som oppgir at dekning av friplasser finansieres av statstilskuddet.
- Det er dobbelt så mange kommuner som oppgir at ekstra spesialpedagogisk personell gis med henvisning til § 5.7 enn det er kommuner som oppgir at ekstra spesialpedagogisk personell finansieres av statstilskuddet.

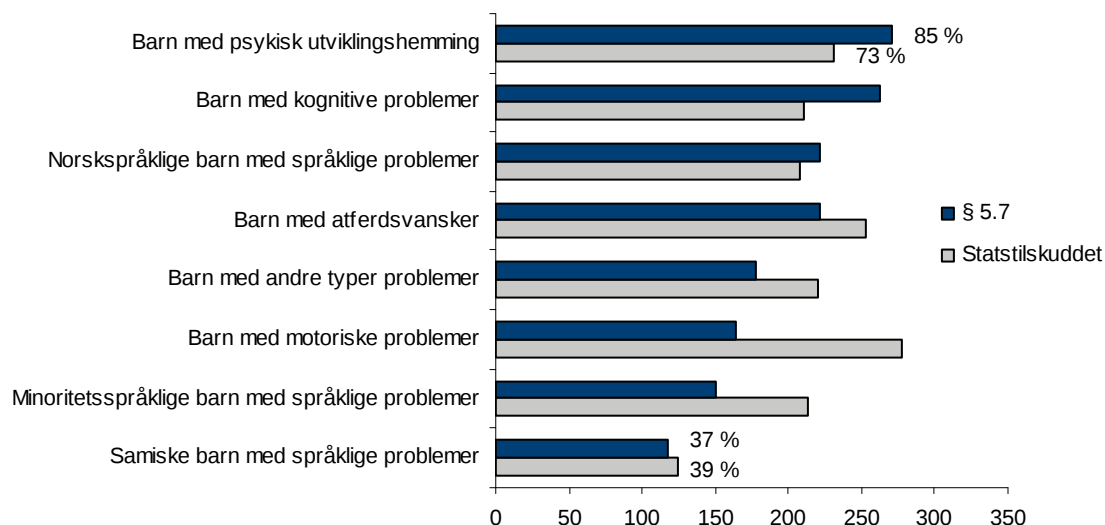
Det er likevel verdt å merke seg at så mange som 50 prosent av kommunene som har spesialpedagogisk personell til barn med nedsatt funksjonsevne finansierer dette med statstilskuddet. På tross av at Rundskriv F-02 (2007) sier at tilskuddet ikke skal benyttes til å finansiere spesialpedagogiske tiltak etter opplæringsloven § 5.7. Vi vet imidlertid ikke om de spesialpedagogiske tilbudene som finansieres med statstilskuddet er hjemlet i § 5.7, eller om det ytes i tillegg til eller utover kravene i opplæringsloven.

Svarene varierer noe mellom de ulike kommunegruppene, men det er vanskelig å se noe spesielt mønster. Noen av variasjonene skyldes antagelig tilfeldigheter, som følge av at gruppen med de største kommunene og gruppen med bydeler består av ganske få respondenter.

Tilbud til ulike grupper barn med henvisning til statstilskuddet og/eller § 5.7

Figur 3.6 viser hvilke typer barn som kan få ekstra ressurser enten hjemlet i, eller med henvisning til § 5.7 eller finansiert av statstilskuddet. Noen av kategoriene funksjonsnedsettelsene er det noe mer vanlig å håndtere gjennom § 5.7. Det gjelder psykisk utviklingshemming, kognitive problemer og språklige problemer blant norskspråklige barn. Resten er det mest vanlig å håndtere gjennom statstilskuddet. Det gjelder atferdsvansker, motoriske problemer, språklige problemer blant minoritetsspråklige barn og samiske barn, samt andre typer problemer. Særlig motoriske problemer er det mest mye mer vanlig å håndtere gjennom statstilskuddet enn gjennom § 5.7. Det kan skyldes at de første tegnene på forsinket utvikling er motoriske problemer og disse vil være tydelige også for barn uten diagnose (som oftere er påkrevd for å få hjelp hjemlet i § 5.7 – jfr. Tabell 3.8).

Figur 3.6 *Hvilke barn kan få ekstra ressurser (finansiert av statstilskuddet eller omfattet av § 5.7)*

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 317.

For hver kategori funksjonsnedsettelse kunne respondentene krysse av for § 5.7, statstilskuddet eller vet ikke. Det ble også registrert hvor mange som ikke svarte på de enkelte kategoriene.

De fleste kommunene yter én eller annen form for hjelp til alle typene funksjonshemningene i Figur 3.6. Se Tabell 3.2 nedenfor.

- Når vi teller opp hvor mange kommuner som har krysset av enten på statstilskuddet eller § 5.7 kvalifiserer barn med psykisk utviklingshemming, kognitive problemer, atferdsvansker og motoriske problemer til ekstra ressurser i 90 prosent eller flere av kommunene. Et fåtall av kommunene (3-4 prosent) vet ikke om disse funksjonshemningene kvalifiserer til ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet eller omfattet av § 5.7. Et annet lite mindretall (3-6 prosent) har hverken krysset av på statstilskuddet, § 5.7 eller vet ikke. Det kan tolkes på to måter: enten at de har hoppet over spørsmålet eller faktisk ikke yter hjelp til disse gruppene barn.
- Når vi teller opp hvor mange kommuner som har krysset av enten på statstilskuddet eller § 5.7 kvalifiserer norskspråklige og minoritetsspråklige barn med språklige problemer og andre typer problemer til ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet eller omfattet av § 5.7 i 74 til 89 prosent av kommunene. Også her er det et mindretall av kommunene som har krysset av for vet ikke, eller ikke krysset av på noen av alternativene i det hele tatt. Heller ikke her vet vi om et manglende kryss egentlig er uttrykk for at respondentene har hoppet over spørsmålet eller faktisk ikke yter hjelp til disse gruppene barn.
- Den lave andelen kommuner (50 prosent) som sier at samiske barn med språklige minoriteter kan få ekstra ressurser skyldes at 28 prosent sier at de ikke vet. Det henger trolig igjen sammen med at mange kommuner ikke har samiske barn. Noe som også kan forklare at 22 prosent hverken krysset av på statstilskuddet, § 5.7 eller vet ikke.

Tabell 3.2 Hvilke barn kan få ekstra ressurser (finansiert av statstilskuddet eller omfattet av § 5.7)

	Statstilsk. eller § 5.7	Vet ikke	Hverken krysset av på statstilsk., § 5.7 eller vet ikke
Barn med psykisk utviklingshemming	94 %	3 %	3 %
Barn med motoriske problemer	93 %	4 %	3 %
Barn med kognitive problemer	91 %	3 %	6 %
Barn med atferdsvansker	90 %	4 %	6 %
Norskspråklige barn med språklige problemer	89 %	4 %	7 %
Minoritetsspråklige barn med språklige problemer	78 %	8 %	14 %
Barn med andre typer problemer	74 %	12 %	14 %
Samiske barn med språklige problemer	50 %	28 %	22 %

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 317.

3.2 Saksbehandling

En stor del av forvaltningen av statstilskuddet og § 5.7 dreier seg om å etablere søknadsrutiner for fordeling av midler, samt ta stilling til søknadene som kommer inn. I dette avsnittet beskriver vi i hvilken grad søknadsrutinene er formalisert, hvem som kan søke, hva det kan søkes om, hva søknaden må inneholde (blant annet av dokumentasjon), hvilke kommunene stiller og hvordan de kontrollerer søknadene. Til slutt beskriver vi i hvilken grad kommunene synes det er vanskelig å avgjøre om, og eventuelt hvor mye ekstra ressurser et barn med nedsatt funksjonsevne skal få.

3.2.1 Søknadsrutiner og dialog

Norske kommuner varierer betydelig i størrelse; fra noen få hundre innbyggere i de minste kommunene til over en halv million i Oslo.

Organiseringen av barnehagesektoren (og alle andre sektorer) vil variere med kommunenes størrelse. 8 prosent av kommunene som har besvart undersøkelsen har kun én person som er styrer i en barnehage i tillegg til å ta seg av den sentrale forvaltningen av barnehagesektoren. 36 prosent av kommunene befinner seg i den andre enden av skalaen med én barnehageansvarlig og en eller flere saksbehandlere som sammen tar seg av den sentrale forvaltningen av sektoren.

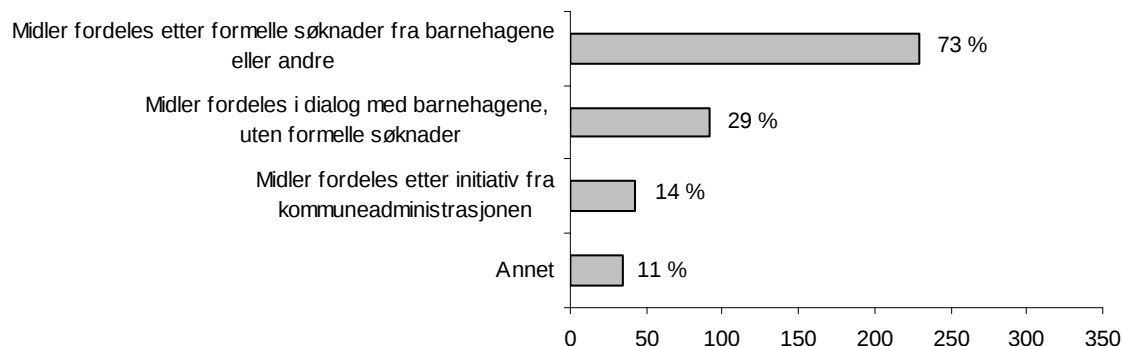
Kravene til formelle rutiner er større når organisasjonen er stor, enn når det er liten og oversiktlig. Det viser også svarene på spørsmål om hvilke formelle rutiner og dialog kommunene praktiserer ved fordeling av statstilskuddet og tildeling av midler knyttet til § 5.7.

Statstilskuddet

Figur 3.7 nedenfor viser at 73 prosent av kommunene fordeler midlene etter formelle søknader fra barnehagene, mens 29 prosent fordeler midlene i dialog med barnehagene uten formelle søknadsprosedyrer. I 14 prosent av kommunene tar også kommune-

administrasjonen initiativ til å fordele statstilskuddet. 11 prosent av kommunene har andre ordninger.

Figur 3.7 *Hvordan fordeles midlene fra statstilskuddet? Flere svar mulig.
Prosent av alle kommuner*

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 312.

Overraskende nok er det ingen store forskjeller mellom kommunegruppene på dette spørsmålet. Vi ville kanskje forventet at det var de minste kommunene som fordelte pengene i dialog med barnehagene, og uten formelle søknader. Men slik er det ikke. Blant de store og mellomstore kommune er det faktisk mer vanlig å være i dialog med kommunene om fordeling av statstilskuddet enn i de minste kommunene.

En del av kommunene som har oppgitt at statstilskuddet fordeles i dialog men barnehagene uten formelle søknader begrunner dette med at de en liten kommune med få barnehager og god oversikt over behovene. Mange sier at de har møter med barnehagene, og eventuelt andre instanser, der behovene blir drøftet. Noen har fellesmøter med flere søkere og instanser, andre har enkeltmøter med styrerne. Noen har faste møtetidspunkter gjennom året, andre har en kontinuerlig kontakt. Noen har dessuten en dialog i akutte tilfeller, eller i forbindelse med de formelle søknadene. Se Boks 3.5 nedenfor for et utvalg sitater:

Boks 3.5 *Kan du, med egne ord, beskrive dialogen dere har med barnehagene når midler fordeles uten formelle søknader. Eksempler*

Vi har kun 7 barnehager i kommunen og jevnlige møter med alle styrere i fellesskap. Dialogen er tilfredsstillende. I tillegg har vi møter rundt enkeltvedakene med de styrende og ped.ledere som har barna. Her blir vi også enige om hvor mye ekstra styrking avdelingene eller barnehagen trenger pga det enkelte barn.

Har fellesmøte med barnehagane der ressurstildelinga vert drøfta.

Vi har faste samtalar med styrarane om situasjonen i barnehagane. Det kan også skje endringar som ein møtes for å drøfte.

Alle barnehagestyrerne deltar i møte. Det er konsensus om fordelingen av midlene

Barnehagene budsjetterer med de ekstra ressursene så langt det er råd - etter drøfting seg imellom. (3 kommunale barnehager) Oppstår det større behov i løpet av året søkes det om budsjettregulering. Hvis statstilskuddet er brukt opp, bevilges kommunale midler.

Administrasjon, spesiallærer og pedagogiske ledere diskuterer behovene sammen.

Fortsettelse neste side

Fortsettelse Boks 3.5.

Har barnehagen behov prøver vi å løse det. Gjennom god kontakt vet jeg på et tidlig tidspunkt hva som kan bli behovene. Jeg vet når en barnehage kontakter PPT osv eller at jeg rådgir barnehagene til å ta kontakt. Vi har penger på fond utover midler fra staten som vi bruker ved behov for ekstra tilrettelegging

Barnehagene sender inn rapporter der de melder behov om tilskudd til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne. Eventuelle sakkyndige uttalelser legges ved etter avtale med foresatte. Møte mellom styrere i barnehagene der behovet diskuteres. Her deltar helsesøster, PPT og eventuelt fysioterapeut. Fagkonsulent i kommunen innhenter eventuelt mer informasjon dersom det trengs før fordeling mellom barnehagene.

Når kommunene skal forklare hva de selv tar initiativ til, dreier det seg til en viss grad om å styre prosessene rundt søknader og møter, fra utsendelse av brev, holde seg oppdatert om behov og å fordele midler. Det ser ikke ut som om noen kommuner styrer ressursbruken uten å ha en dialog med barnehagene eller andre berørte parter. Se Boks 3.6 nedenfor for et utvalg sitater:

Boks 3.6 Kan du, med egne ord, beskrive hva kommuneadministrasjonen tar initiativ til. Eksempler

At det settes av penger i budsjett til dette arbeidet. Utgående skriv sendes alle barnehager med momenter til hva søknad skal inneholde og søknadsfrist og vedtak knyttet til hver søknad. At arbeidet med halvårsplaner og rapporter knyttet til §5.7 gjøres

Administrasjonen blir kjent med barn som får barnehageplass og som synes å trenge ekstraressurser. Men: i all hovedsak er det barnehagene som søker om midler.

Barnehageansvarleg hentar inn opplysningar frå barnehagane, og fordeler midlar utifrå denne kartlegginga.

Dialogmøter, nettverk, faglege drøftingar med styrarane, PPT.

Initiativ til gjennomføring og implementering av nasjonale og kommunale planer og føringar. Dette gjerast i dialog med barnehageleiinga i dei ulike bhg. Driver i høve til førebyggjande tiltak som gjer til at behovet for td spes.ped tiltak vert redusert. Drive utviklingsarbeid og felles opplæring og samarbeid med andre kommunar.

Etter tverrsektorielle drøftingar og i samarbeid med styrere/PPT.

Påser at barnehagen har de ressurser som er nødvendig for å kunne gi et godt tilbud på barnehagesiden, spesielt på kompetansesiden.

De kommunene som har krysset av for andre måter å fordele statstilskuddet på sier enten at én barnehage får alt, eller de gjentar alternativene som alt har blitt gitt – formelle søknader eller dialog med barnehagene eller andre. Se Boks 3.7 nedenfor for et utvalg sitater:

Boks 3.7 Andre måter å fordele midlene fra statstilskuddet. Eksempler

Ein barnehage i kommunen, ingen fordeling

Som liten kommune, med tett samarbeid, vet administrasjonen om de behov som finnes og har dette dokumentert oftest underveid. Men i de tilfeller det skal settes inn ekstra ressurser bes barnehagene alltid om å sende formelle søknader som definerer behov hos barnet, nødvendige tiltak opp i mot de ressurser barnehagene har, og dertil eventuelle behov for ekstra ressurs utover dette.

Midlane vert fordelte enten etter formelle søknader eller etter dokumenterte behov frå PP-tenesta

Fortsettelse neste side

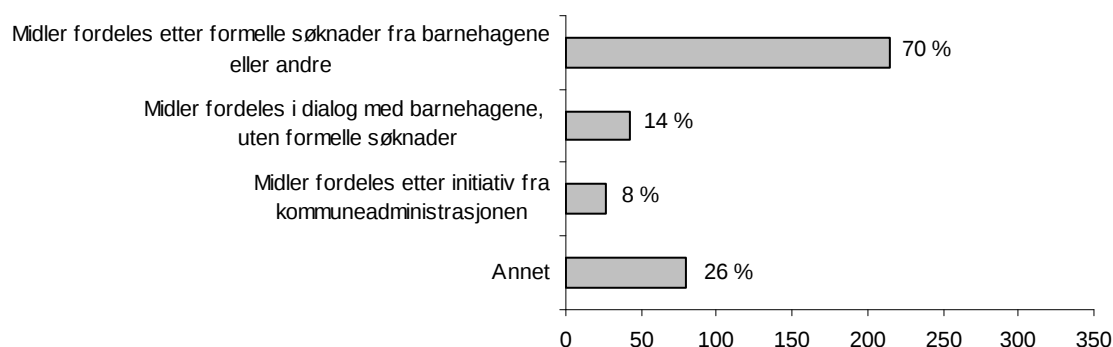
Fortsettelse Boks 3.7.

Administrasjonen sender hvert år ut melding om at det kan søkes og angir frist
Midlene fordeles i samarbeid mellom barnehagene, og den kommunale ekstraressursene i samarbeid med kommuneadministrasjonen i budsjettbehandlingen

§ 5.7

Figur 3.8 nedenfor viser at det også er 70 prosent av kommunene som fordeler midler som kommunen knytter til § 5.7 etter formelle søknader fra barnehagene. 14 prosent fordeler midlene i dialog med barnehagene uten formelle søknadsprosedyrer, 8 prosent fordeler etter initiativ fra kommuneadministrasjonen og 26 prosent har andre ordninger.

Figur 3.8 Hvordan fordeles midlene fra § 5.7? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 308.

Heller ikke her er det store forskjeller mellom kommunegruppene på dette spørsmålet. Det er noe mer vanlig blant de store og mellomstore kommuner at det faktisk er mer vanlig å være i dialog med kommunene om fordeling av midler enn i de minste kommunene.

En stor andel av de som har krysset av for andre måter å formidle ressursene på sier likevel at de fordeles gjennom søknader, men ofte fra foreldrene. 37 prosent sier at det må foreligge en sakkyndig vurdering eller en tilrådning fra PPT. Noen kommuner sier at midlene fordeles i dialog. Se Boks 3.8 nedenfor for et utvalg sitater:

Boks 3.8 Hvordan fordeles midlene fra § 5.7. Eksempler

Barnehagene søker ressurser samlet for barna i sin barnehage. Foresatte mottar et enkelt vedtak for sitt barn, mens barnehagen mottar vedtak om samlet ressurs for sine barn.

Det er utarbeidd eigen prosedyre for kartlegging, søknad og tildeling av ressurs i kommunen.

Det sendes inn formelle søknader som på bakgrunn av sakkyndig utredning fra PPT er bestemmende for hvilke vedtak som fattes og dertil hvordan midlene fordeles.

Foreldrene søker med støtte fra barnehagen, tildelingen gjøres med utgangspunkt i sakkyndig vurdering fra PPT

Ut fra sakkyndig vurdering av PP-tjenesten. (denne anses som en søknad fra foreldrene og vedtakene gjøres på bakgrunn av denne)

Fortsettelse neste side

Fortsettelse Boks 3.7.

Midlene fordeles etter sakkyndig vurdering fra PPT

For barn som ikke har barnehageplass fordeles ressurser i dialog og samarbeid med Barne- og familietjenesten og barnets foresatte

Formidlast i dialog mellom barnehagane og spesialpedagog

3.2.2 Hvem, hva og hvordan

Vi har bedt kommunene gjøre rede for hvem som kan søke, hvordan foreldrene involveres, hva det kan søkes om ekstra ressurser til, hva søknaden må inneholde, hvilken dokumentasjon som må følge søknaden, hvilke krav de stiller, og hvordan de kontrollerer søknadene.

Tabell 3.3 nedenfor viser hvem som kan søke om ekstra ressurser (finansiert av statstilskuddet eller omfattet av § 5.7) for funksjonshemmede barn som går i barnehage. Et flertall av kommunene oppgir at foreldrene kan søke om ekstra ressurser omfattet av § 5.7 enten selvstendig, eller via barnehagen. I tillegg kan barnehagene, helsestasjonene og andre søke om ekstra ressurser omfattet av § 5.7. Når det gjelder statstilskuddet oppgir nesten alle at barnehagene kan søke. Samtidig er det et ikke ubetydelig antall kommuner som oppgir at foreldrene, helsestasjon og andre også kan søke om ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet.

Tabell 3.3 *Hvem kan søke om ekstra ressurser (finansiert av statstilskuddet eller omfattet av § 5.7) for funksjonshemmede barn som går i barnehage? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner*

Instanser som kan søke	§ 5.7	Statstilskuddet
Foreldrene kan søke selvstendig	70 %	19 %
Foreldrene kan søke via barnehagen	71 %	33 %
Barnehagene	44 %	89 %
Helsestasjon eller lege kan søke via barnehagen	21 %	25 %
Helsestasjon eller lege kan søke selvstendig	15 %	13 %
Andre kan søke selvstendig	10 %	7 %
Vet ikke	2 %	2 %

Antall som har fått spørsmål: 335.

Antall svar: 263

Antall svar: 263

Egentlig skal ikke foreldrene kunne søke selvstendig på midler fra statstilskuddet. Vi valgte likevel å spørre om det, for å få parallellitet i spørsmålene og for å under søke om noen av kommunene faktisk lar foreldrene søke.

Når det gjelder § 5.7 er kommunene pålagt å involvere foreldrene. I følge § 5.4 i opplæringsloven ... skal det innhentast samtykke frå eleven eller frå foreldra til eleven... før det blir gjort sakkunnig vurdering og før det blir gjort vedtak om å setje i gang spesialundervisning, (...). Med dei avgrensingane som følgjer av reglane om teieplikt og § 19 i forvaltningslova, har eleven eller foreldra til eleven rett til å gjere seg kjende med innhaldet i den sakkunnige vurderinga og til å uttale seg før det blir gjort vedtak. Tilbod om spesialundervisning skal så langt råd er, formast ut i samarbeid med eleven og foreldra til eleven, og det skal leggjast stor vekt på deira syn.

Tabell 3.4 nedenfor viser at i tillegg til å involvere foreldrene når det fattes vedtak etter § 5.7, involveres også foreldrene i stor grad når statstilskuddet fordeles. Måten foreldrene involveres er imidlertid annerledes. Det er like vanlig bare å informere foreldrene som å innhente samtykke fra disse.

Tabell 3.4 Hvis andre enn foreldrene søker, hvordan kan da eventuelt foreldrene involveres før det søkes? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner

Hvordan involveres foreldrene	§ 5.7	Statstilskuddet
Det innhentes samtykke fra foreldrene	79 %	53 %
Foreldrene informeres	38 %	57 %
Foreldrene involveres ikke	0 %	10 %
Vet ikke	3 %	4 %

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 263 Antall svar: 263

Tabell 3.5 nedenfor viser hvem/hva kan det søkes om ekstra ressurser til. Nesten alle kommunene åpner for at det kan søkes om ekstra ressurser til enkeltbarn hjemlet i, eller omfattet av § 5.7. Bare et fåtall åpner for at det kan søkes om ekstra ressurser til barnegrupper eller barnehagene generelt hjemlet i, eller omfattet av § 5.7. for statstilskuddet er det annerledes. 75-80 prosent av kommunene åpner for at det kan søkes om ekstra ressurser til enkeltbarn og barnegrupper med finansiering fra statstilskuddet. Noe over halvparten av kommunene åpner for at det kan søkes om ekstra ressurser til barnehagene generelt med finansiering fra statstilskuddet.

Tabell 3.5 Hvem/hva kan det søkes om ekstra ressurser til (finansiert av statstilskuddet eller omfattet av § 5.7)? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner

Hvem/hva kan det søkes om	§ 5.7	Statstilskuddet
Enkeltbarn	97 %	75 %
Barnegrupper	12 %	80 %
Barnehagen generelt	5 %	54 %

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 263 Antall svar: 263

Kommunenes krav til søknadene gjenspeiler hvem/hva det er mulig å søke om ekstra ressurser til. Nesten alle kommunene krever en konkret spesifisering av hva barnet trenger og en vurdering av barnets funksjonsevne, når det skal søkes om ekstra ressurser hjemlet i, eller med henvisning til § 5.7. Andre krav stilles i varierende grad. Når det gjelder søknader om ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet så er det like vanlig at kommunene ber om en konkret spesifisering av hva barnehagen trenger, som at de ber om en spesifisering av hva barnet trenger og en vurdering av barnets funksjonsevne. Se Tabell 3.6 nedenfor.

Tabell 3.6 *Hva må søknaden inneholde? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner*

Innhold i søknaden	§ 5.7	Statstilskuddet
Konkret spesifisering av hva barnet trenger	91 %	72 %
Vurdering av barnets funksjonsevne	90 %	77 %
Vurdering av barnets nytte av å gå i barnehage	52 %	48 %
Konkret spesifisering av tidligere tiltak	54 %	44 %
Konkret spesifisering av hva barnehagen trenger	30 %	77 %
Beskrivelse av barnehagens avdeling	25 %	56 %
Annet	7 %	8 %
Vet ikke	1 %	1 %

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 261 Antall svar: 261

Kommunenes krav til dokumentasjon i søknadene gjenspeiler også hvem/hva det er mulig å søke om ekstra ressurser til.

Nesten alle kommunene krever en uttalelse fra PPT med konkret spesifisering av hva barnet trenger og en vurdering av barnets funksjonsevne, når det skal søkes om ekstra ressurser hjemlet i, eller med henvising til § 5.7. Annen dokumentasjon kreves i varierende grad. Når det gjelder søknader om ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet så krever nesten alle kommunene en vurdering fra barnehagen, mens annen dokumentasjon kreves i varierende grad. Se Tabell 3.7 nedenfor.

Tabell 3.7 *Hvilken dokumentasjon må foreligge for at et barn / en barnehage tildeles ekstra ressurser? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner*

Dokumentasjon	§ 5.7	Statstilskuddet
Uttalelser fra PPT	95 %	36 %
Barnehagens vurdering	49 %	87 %
Behovserklæring fra foreldrene	35 %	16 %
Legeerklæring	19 %	19 %
Annet	9 %	11 %
Vet ikke	0 %	1 %
Ingen dokumentasjon nødvendig	0 %	2 %

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 261 Antall svar: 261

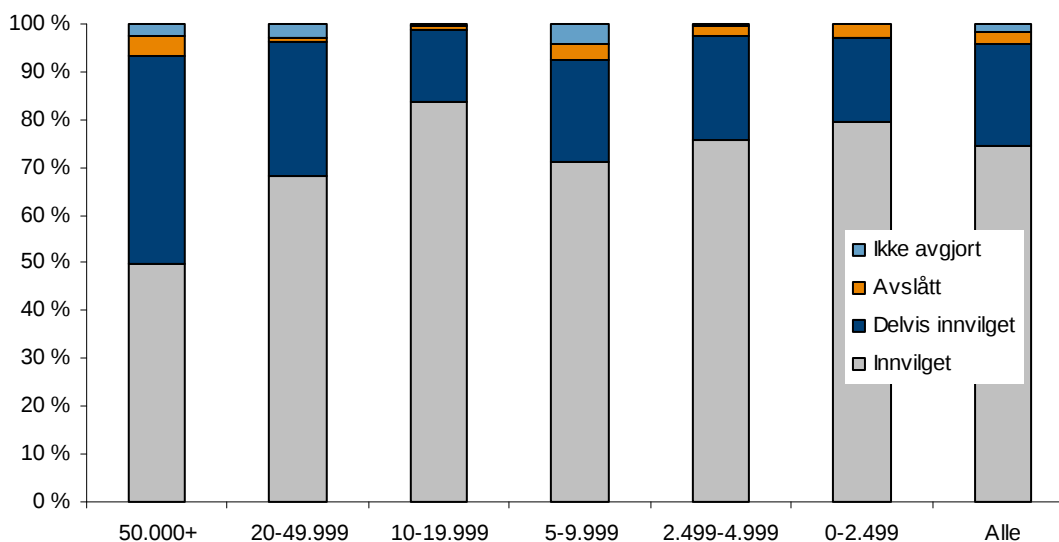
Hvor mange

Vi stilte spørsmål om omtrent hvor mange søknader om ekstra ressurser for barn med nedsatt funksjonsevne kommunene fikk i 2007. Antall søknader varierer naturlig nok svært mye etter kommunestørrelse. I gjennomsnitt for alle kommunene var tallet 22, men halvparten av kommunene fikk 10 eller færre søknader. Halvparten av kommunene med minst 50.000 innbyggere fikk inntil 54 søknader.

I gjennomsnitt oppgir kommunene at 75 prosent av søknadene fra 2007 er innvilget, 22 prosent er delvis innvilget, 2 prosent er avslått og 2 prosent er ikke avgjort.

Vi ser av Figur 3.9 at status for søknadene varierer noe, men ikke mye, etter kommune-
størrelse. De aller største kommunene har i større grad *delvis* innvilget søknader, enn de
mindre kommunene.

Figur 3.9 Kan du anslå status for disse søknadene om ekstra ressurser for barn
med nedsatt funksjonsevne, som kommunen fikk i 2007?
Gjennomsnittlig andel

I gjennomsnitt oppgir respondentene at det tar 23 dager fra søknaden mottas til den er
ferdigbehandlet. Halvparten oppgir at det tar maksimum 20 dager. Det er så å si ingen
forskjell på små og store kommuner i dette spørsmålet.

De kommunene som oppgir at de fikk 5 eller færre søknader om ekstra ressurser i 2007,
bruker noe kortere tid enn de andre kommunene.

Vi ba respondentene om å anslå hvor mange timeverk eller dagsverk kommunen sentralt
vanligvis bruker på å behandle en søknad om ekstra ressurser til et barn med nedsatt
funksjonsevne. Halvparten av kommunene bruker 5 eller færre timeverk på søknadene
og ytterligere ¼ svarer 6-7 timeverk.¹⁰ De aller største kommunene bruker noe mer tid
på hver søknad enn de mindre. Et par respondenter bemerker at PPT sitt arbeid knyttet
til sakkyndige vurderinger ikke er inkludert i deres anslag.

Krav

Tabell 3.8 nedenfor viser hvilke krav kommunene stiller når de skal tildele ekstra
ressurser finansiert av statstilskuddet og omfattet av § 5.7. Et flertall av kommunene
stiller krav om at barna det gjelder enten må ha en diagnose bekreftet av lege eller
nedsatt funksjonsevne dokumentert når de skal tildele ressurser etter § 5.7. Når det skal
gjelder tildeling av ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet stiller et flertall av
kommunene mildere krav. De stiller krav om at barna det gjelder må ha nedsatt
funksjonsevne, men ikke nødvendigvis en diagnose bekreftet av lege.

¹⁰ I de tilfellene de har oppgitt antall dagsverk, har vi beregnet timeverk ved å multiplisere med sju.

Tabell 3.8 *Hvilke krav stilles når dere tildeler ekstra ressurser henholdsvis finansiert av statstilskuddet og omfattet av § 5.7. Kun ett svar. Prosent av alle kommuner.*

Vi stiller krav om at barna det gjelder...	§ 5.7	Stats-tilskuddet
... enten må ha en diagnose bekreftet av lege eller nedsatt funksjonsevne dokumentert på annen måte	64 %	26 %
... må ha nedsatt funksjonsevne, men ikke nødvendigvis en diagnose bekreftet av lege	26 %	66 %
... må ha en diagnose bekreftet av lege	6 %	3 %
Vet ikke	5 %	4 %
Antall som har fått spørsmål: <u>335</u> .	Antall svar: <u>288</u>	Antall svar: <u>289</u>

Mange respondenter hadde ytterligere kommentarer til kravene som stilles når de tildeler ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne. De fleste sier at PPT må involveres på en eller annen måte i søknadsprosessen, og i tillegg er det mange som sier at det kreves en sakkyndig vurdering (om enn ikke av PPT). De resterende sier at barnehagene må dokumentere behovene, eller foreldrene involveres. Se Boks 3.9 nedenfor for et utvalg sitater:

Boks 3.9 *Ytterligere kommentarer til kravene dere stiller ved tildeling av ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne. Eksempler*

§5.7 krev sakkunnig vurdering og tilråding frå PPT. De barna som får ekstraressurs etter § 5.7 har med seg får en sakkyndig tilråding før enkeltvedtak gjøres. I forkan er de gjort en jobb evt. barnehagen hvor barnets problemer er klarlagt, IOP er utarbeidet sammen med foreldrene. Dersom diagnose ikkje er stilla av medisinsk institusjon, vert barnet utgreidd, som regel frå PPT. PPT vil som regel kome med tilråding av storleik og innhald i ressursen. Problemstilling for oss er om vedtak skal gjerast etter § 5.7 eller om vedtaket er tilrettelegging. Vi gjer som regel vedtak etter § 5.7 dersom det er behov for meir hjelp enn assistent. Kvar sak vert vurdert for seg. Det er styrer og pedagogisk leder i den enkelte barnehage som vurderer sammen med andre sakkyndige om barnehagen trenger tilført ekstra personale for å gi et tilfredsstillende barnehagetilbud til de barna som trenger ekstra hjelp. Stoler på de vurderingene som blir gitt av barnehagene. - Søknad fra foreldre/ foresatte om spes ped tiltak etter § 5.7. - Søknad fra den enkelte bhg om ressursar / statstilskotet. Foreldre må skrive under søknaden både når det gjelder spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven og støttetiltak etter barnehageloven. En ordning med fast ansatte spesialpedagoger i barnehagene fungerer veldig bra. Man oppnår en mer helhetlig tenkning rundt barna og gir fleksibilitet i opplegget rundt hjelpetrengende barn. I fht opplæringslova § 5.7, kreves sakkyndig vurdering fra PPT. I fht ekstraressurser/stats-tilskuddet kreves ikke dokumentasjon, men barnehagen må i søknad beskrive sitt behov for ekstra ressurser.

Fortsettelse neste side

Fortsettelse Boks 3.9.

De færreste barn har en diagnose i førskolealder, derfor er dokumentasjoner enten fra barnehager, samarbeidspartnere samt foreldre en forutsetning for at samarbeid innledes. Når det gjelder §5.7. så er det utdanningsetaten som legger PPTj. vurdering til grunn for sine vedtak

Vi ba kommunene beskrive fritt hvordan de eventuelt kontrollerer søknaden og dokumentasjonen i denne. Mange kommuner sier at PPT er involvert i denne prosessen, enten som sakkyndig instans eller som samtalepartner og kontrollør av søknaden. En god del sier også at de har tett kontakt og dialog med foreldre, barnehager og andre instanser. Noen kommuner legger vekt på skriftlige søknader og dokumentasjon. Noen kommuner sier de er så små at de har god oversikt over alle barn. Se Boks 3.10 nedenfor for et utvalg sitater.

Boks 3.10 Kommunens kontroll av søknaden og dokumentasjonen i denne. Eksempler

Administrasjonen støtter seg på PPT og deres kjennskap og kompetanse

Dialog med barnehage og PPT

Dialog. Lokalt kjennskap i en liten kommune forenkler dette noe. Sakkyndiger uttaler. Individuelle treningsopplegg

Egne skjemaer for søknad om ressurser, for stilling og for spesialpedagogisk hjelp. Vi har dermed bestemt hva vi har opplysninger om. Kontrollerer ikke utenom dette, stoler på at foreldre og barnehagepersonale gir oss riktige opplysninger.

Gjennom tverrfaglig samarbeid.

God kommunikasjon med barnehagene. Følger opp med spørsmål om hvordan det går på styremøter og ved andre anledninger. Har vi barn med ekstra behov er det behov for diskusjoner internt. Kan dreie seg om samarbeidet med foreldre, ppt, skolen ved overganger osv

I utgangspunktet er det tilstrekkelig med barnehagens beskrivelse av barnet/barnegruppen for å motta støtteressurs via statstilskuddet. Der det beskrives at barnet har en konkret diagnose, bør legeerklæring dokumentasjon på dette vedlegges, men det er ikke noe absolutt krav.

Påser at dokumentasjonen og sakkyndig uttalelse foreligger

Samtaler med berørte parter, observasjoner av barn, kartlegging og testing.

Samtaler med de ulike faginstansene PPT, spesialpedagogene, barnehagen og foreldrene. Alt etter behov.

Sjekker at alle papirer har gyldig underskrift. Tar kontakt med barnehagene i søknadsprosessene i varierende grad etter behov.

Stoler på at ppt, bup, kompetansesenter, helsestasjon mm gir korrekt informasjon.

Søknaden skal være underskrevet av både pedagogisk leder og styrer i barnehagen. Barnehagekonsulent er på jevnlig besøk i barnehagene, og rapporter skal leveres barnehagekonsulent. Også jevnlig samarbeidsmøter med PPT. Det legges ved sakkyndig vurdering når dette finnes, og barnehagen dokumenterer tiltak som er gjort og hvilke tiltak som fungerer/ikke fungerer for barnet/barnegruppa.

3.2.3 Er søknadene vanskelige å avgjøre?

Redegjørelsen foran viser at mange kommuner synes det er vanskelig å skille klart mellom praktiseringen av statstilskuddet og § 5.7. Det sannsynliggjør at de også kan finne det vanskelig å avgjøre om, og eventuelt hvor mye ekstra ressurser barn med nedsatt funksjonsevne skal få enten gjennom statstilskuddet eller etter § 5.7. Vi stilte derfor

spørsmål om dette, og ba dem forklare eventuelt hvorfor det er vanskelig å avgjøre OM, og hvor mye ekstra ressurser et barn med nedsatt funksjonsevne skal få.

Generelt ser det ut til at kommunene synes det er lettere å avgjøre om et barn med nedsatt funksjonsevne skal få tildelt ekstra ressurser, enn å avgjøre hvor det skal få. Se Tabell 3.9 nedenfor:

Tabell 3.9 Påstander kommunene har tatt stilling til. Kun ett svar. Prosent av alle kommuner

Tildeling av ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne.	Om	Hvor mye
Ofte vanskelig å avgjøre	2 %	15 %
Av og til vanskelig å avgjøre	43 %	60 %
Sjelden vanskelig å avgjøre	55 %	23 %
Vet ikke	1 %	1 %

Antall som har fått spørsmål: 335.

Antall svar:
307

Antall svar:
305

Det er ingen spesielle forskjeller mellom kommunegruppene på dette spørsmålet.

Mange av de som sier at det ofte eller av og til er vanskelig å avgjøre OM et barn med nedsatt funksjonsevne skal få ekstra ressurser, sier det er vanskelig å gjøre en god vurdering av barnehagenes søknader. Barnehagene har forskjellig vurdering av om det foreligger et behov eller ei, forskjellig kompetanse og bemanning til å håndtere utfordringer med barn med nedsatt funksjonsevne, og forskjellig terskel for å søke om ekstra ressurser. Et mindre antall sier at problemene er knyttet til barna, hva som er normalt/unormalt, om de har store nok behov og så videre. Noen få sier at dokumentasjonen kan være mangelfull. Se Boks 3.10 nedenfor for et utvalg sitater:

Boks 3.10 Hvorfor det er vanskelig å avgjøre OM et barn med nedsatt funksjonsevne skal få tildelt ekstra ressurser. Eksempler

Barnehagane sine beskrivingar av situasjonen rundt barna er ulik og det vert fokusert på ulike tilhøve, Det ein barnehage søker på, søker ikkje ein annan om - og omvendt. Ramme-
føresetnadane i barnehagane er også ulik.

Det er nettopp vanskelig fordi de ulike barnehagene kan ha ulike grenser for hva de kan
avhjelpe uten ekstra ressurser.

Av og til føles det vanskelig å avgjøre om ikke dette bør være en del av barnehagens ordinære
arbeid. Alle barn har spesielle behov.

Jo, fordi man også må vurdere barnehagegruppas generelle bemanning og de andre barnas
behov for oppfølging. Det må i tillegg til vurdering av det enkelte barn også vurderes hvor
mye ressurser hele gruppa trenger/beslaglegger. Dette kan variere mye.

Definisjonen av hva som er nedsatt funksjonsevne er så vag at det er vanskelig å avgjøre i
enkelte tilfeller om barnet har et slikt behov.

Diffuse problemstillinger som kanskje ikkje er godt nok utreda. Gjeld ofte atferd.

Fortsettelse neste side

Fortsettelse Boks 3.10.

Det dreier seg om ganske små barn, og ofte har vi for lite kjennskap til barna før det har gått en tid. Derfor ofte vanskelig å vite om barnet faktisk har nedsatt funksjonsevne eller om det er andre forhold som påvirker barnets væremåte/reaksjoner o.l.

Dokumentasjon kan være mangelfull

Det er ikke vanskelig dersom det foreligger en tilrådning fra PPT. Det er av og til vanskelig å være objektiv i fht behov/likebehandling i de ulike barnehagenes søknader.

I perioder med mange barn som trenger ekstra hjelp og støtte, kan det være vanskelig å prioritere. Men med en fleksibel organisasjon er det enklere å omfordele ressurser etter behov.

På spørsmål om hvorfor det er vanskelig å avgjøre HVOR MYE ekstra ressurser barn med nedsatt funksjonsevne er det de samme forklaringene som går igjen. Noen sier eksplisitt at svaret er det samme som på forrige spørsmål. Mange nevner forhold ved barnehagene, deretter kommer forklaringer knyttet til barna, vanskeligheter med å vurdere sakene. Et mindretall nevner forhold som har med økonomi å gjøre. Se Boks 3.11 nedenfor for et utvalg sitater:

Boks 3.11 Hvorfor det er vanskelig å avgjøre HVOR MYE ekstra ressurser et barn med nedsatt funksjonsevne skal få. Eksempler

Avhengig av hvor klar/tydelig PPT`s sakkyndige tilrådning er - og av min egen kompetanse om diagnosen/funksjonshemmingen

Barnehagene har ulik definisjon/beskrivelse av hva som er behovet hos det enkelte barn eller hvilket behov barnehagen har for å legge best mulig tilrette for et godt tilbud. Søknadene fra barnehagene er svært ulike.

Det er vanskelig når en har mange som har et behov å avgjøre hvor mye som trengs for at barnet skal få tilstrekkelig oppfølging.

Det er vanskelig å sette seg inn i hvert enkelt barns behov i en så stor kommune. Vi blir avhengig av søkers, og andre som kjenner barnet, vurdering av behovet. Disse vurderer jo sikkert ikke likt.

Uklare forhold rundt barnet da det ofte ikke er stilt spesiell diagnose. Dessuten kan et barn ha behov for ulik hjelp avhengig av fysiske forhold i barnehagen - og rammene for øvrig rundt barnet(ansatte i barnehagen og barnegruppen for øvrig)

Vanskelig fordi jeg som saksbehandler vet for lite om hva som kan gjøres av tilrettelegging og organisering i den enkelte barnehage.

Mange faktorer spiller inn, bl.a. barnehagens samlede ressurser og ressursutnyttelse. Må ofte prøve oss fram for å finne riktig ressurs.

Fordi vi (kommunenivået) ikke har nødvendig kompetanse til å etterprøve sakkyndighetsorganets forslag til tiltak og ressursbehov.

Den totale potten til ekstra ress. er aldri stor nok i forhold til forventningene i den enkelte bhg.

Fordi det er knapphet på ressursene.

Det kan være vanskelig å vurdere hva barnehagene skal mestre innenfor egne rammer. Barnehagene fungerer forskjellig, barna er forskjellige og det kan være ulike situasjoner rundt barna som gjør denne vurderingen vanskelig. Det kan derfor være nødvendig å sette inn mer ressurser i noen barnehager, enn man velger å sette inn i liknende situasjoner i andre.

3.3 Styling av økonomiske ressurser

Kommunene kan til en viss grad velge hvordan statstilskuddet og frie midler (som skal finansiere tiltak etter § 5.7) skal overføres til barnehagene og hvordan det skal brukes:

- De kan velge om barnehagene skal få en pott med penger som de fritt kan disponere på barn med nedsatt funksjonsevne etter behov, eller de kan få penger til helt konkrete tiltak, for eksempel en ekstra stilling.
- De kan til en viss grad velge om de vil bruke statstilskuddet på enkeltbarn eller fellestiltak.

Disse to valgene er presentert nedenfor.

Tabell 3.10 nedenfor viser hvordan barnehagene får tildelt ekstra ressurser for barn med nedsatt funksjonsevne. Det er vanligere å gi penger til konkrete tiltak enn til fri disposisjon. Det gjelder både midler knyttet til § 5.7 og statstilskuddet, men i størst grad gjelder det midler knyttet til § 5.7.

Tabell 3.10 Hvordan får barnehagene tildelt ekstra ressurser for barn med nedsatt funksjonsevne? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner

Tildeling av midler	§ 5.7	Statstilskuddet
Barnehagene får ekstra ressurser direkte (personell, fysisk tilrettelegging, hjelpemidler med mer)	81 %	67 %
Barnehagene får en pott penger som de fritt kan disponere på barn med nedsatt funksjonsevne etter behov	12 %	36 %
Vet ikke	4 %	3 %

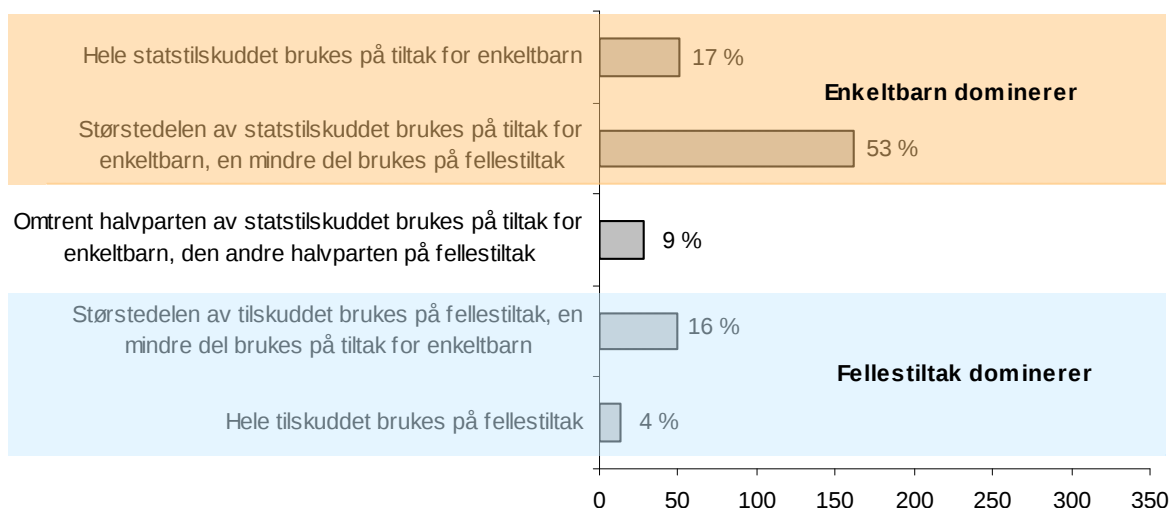
Antall som har fått spørsmål: 335.

Antall svar: 307

Antall svar: 307

Figur 3.10 nedenfor viser hvordan kommunene fordeler statstilskuddet på enkeltbarn og fellestiltak. I 70 prosent av kommunene er det tiltak for enkeltbarn som dominerer. Fellestiltak dominerer i under 20 prosent av kommunene.

Figur 3.10 Kan du angi hvordan statstilskuddet fordeles på enkeltbarn og fellestiltak? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 304.

Det er en tendens til at jo større kommunene er, desto større andel av statstilskuddet brukes på enkeltbarn, og desto mindre på fellestiltak. Se Tabell 3.11 nedenfor

Tabell 3.11 *Kan du angi hvordan statstilskuddet fordeles på enkeltbarn og fellestiltak? - Svar fra ulike kommunegrupper. Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner*

Kommunegruppe	Innbyggere i kommunene	Hele eller størstedelen av tilskuddet brukes på	
		enkeltbarn	fellestiltak
1 + bydeler	50.000 +	94 %	6 %
2	20.000 – 49.999	86 %	11 %
3	10.000 – 19.999	66 %	21 %
4	5.000 – 9.999	73 %	21 %
5	2.499 – 4.999	66 %	21 %
6	0 – 2.499	59 %	35 %

Antall som har fått spørsmål: 329 Antall svar: 300.

3.4 Økonomi

Statstilskuddet er et såkalt ikke-prisvridende tilskudd. Det betyr at størrelsen på tilskuddet er uavhengig av kommunenes aktivitet på området. Tilskuddet påvirker altså ikke prisen på (kommunens kostnad ved å gjennomføre) tiltak. Kommunene har således incentiver til å spare deler av ikke-prisvridende tilskudd og bruke det på andre formål. Slike lekkasjer fra øremerkede tilskudd er en vedvarende hodepine for staten, som ønsker at tilskuddene skal brukes til de definerte formålene.

Vi har ikke foretatt noen revisjon av kommunenes disposisjoner, men forsøkt å avdekke problemstillingene ovenfor ved å spørre

- Om hvordan kommunene finansierer tilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne; gjennom frie midler eller med statstilskuddet.
- Om statstilskuddet er stort nok.
- Om statstilskuddet kan følges i kommunens interne regnskaper.

3.4.1 Finansiering av tilbudet

Tabell 3.12 nedenfor viser hvordan kommunene finansierer ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne. Det er gjennomgående få kommuner som finansierer de ulike ressursene kun med statstilskuddet. De fleste tjenestene finansieres både med statstilskuddet og frie midler, og en god del tjenester finansieres bare med frie midler. Unntakene her er ekstra personell i form av assistenter og førskolelærere.

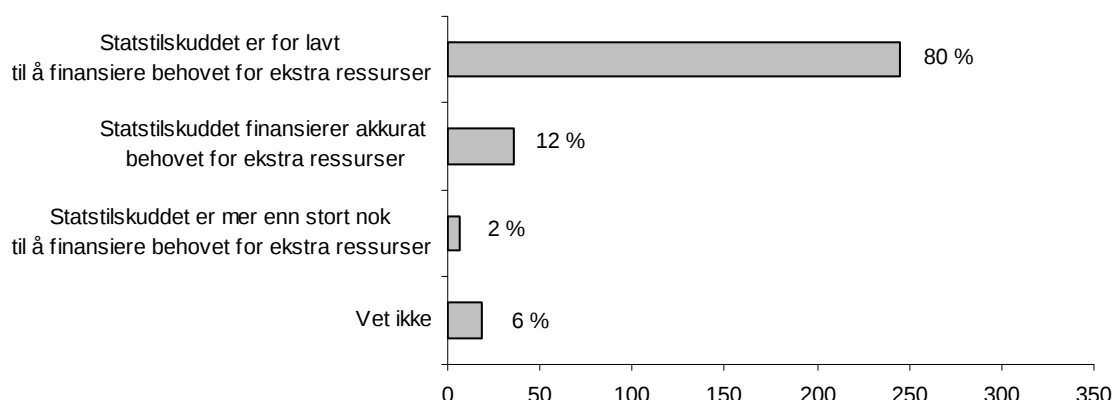
Tabell 3.12 *Ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne. Henvisning til eller hjemmel i § 5.7. Hel- eller delfinansiert av statstilskuddet. Prosent av kommuner som tilbyr den aktuelle ressursen. Flere svar mulig*

Tiltak	Bare med frie midler	Både med statstilskuddet og frie midler	Bare med stats-tilskuddet	Fått spørsmål:	Svar:
Ekstra personell (Assistenten)	2 %	78 %	18 %	323	288
Ekstra personell (Spesialpedagogisk personell)	34 %	55 %	8 %	266	238
Ekstra personell (Førskolelærere)	5 %	78 %	14 %	222	199
Hjelpemidler	13 %	65 %	19 %	237	201
Fysisk tilrettelagte barnehager (universelt utf.)	26 %	57 %	10 %	171	146
Skyss	37 %	45 %	13 %	122	95
Delvis dekning av friplasser	42 %	39 %	15 %	128	106
Reduserte barnegrupper i barnehagene	13 %	67 %	17 %	75	64
Hel dekning av friplasser	42 %	31 %	15 %	57	52
Barnehageplass i andre kommuner	18 %	64 %	14 %	29	28

3.4.2 Er statstilskuddet stort nok?

Figur 3.11 nedenfor viser hvordan kommunene vurderer størrelsen på statstilskuddet i forhold til behovet for ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne. Ikke overraskende mener et stort flertall av kommunene at statstilskuddet er for lavt.

Figur 3.11 *Hvordan vurderer du størrelsen på statstilskuddet i forhold til behovet for ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner*

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 305.

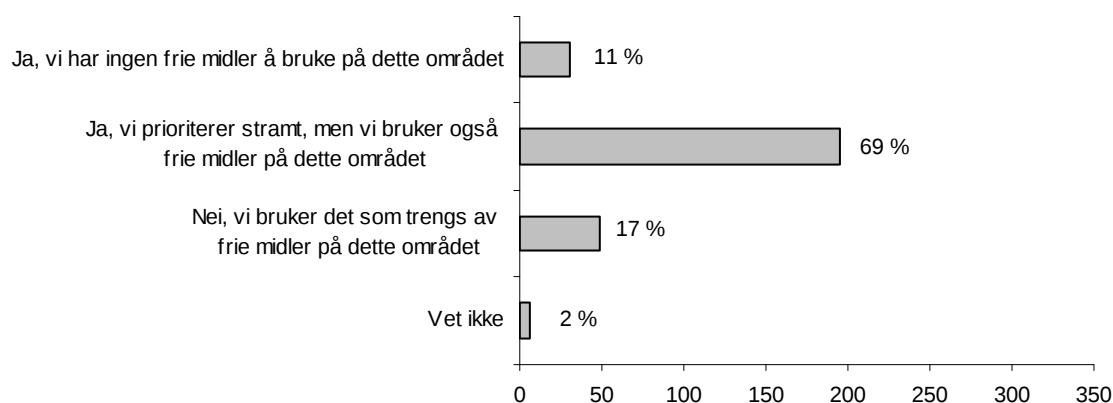
Alle bydelene i Oslo mener at statstilskuddet er for lavt, mens bare 67 prosent av de største kommunene mener det samme. Ellers er det ingen spesielle forskjeller blant kommunene.

De få kommunene som svarte at statstilskuddet er mer enn stort nok til å finansiere behovet for ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne, sier at de bruker

overskuddet til "andre formål i barnehagene, eller går inn i kommunens samlede regnskap", "til fellestiltak og styrking av barnegruppa", eller at midlene "avsettes til bruk senere".

De kommunene som mener at statstilskuddet er for lavt eller akkurat tilstrekkelig til å finansiere behovet for ekstra ressurser, ble spurt om de prioriterer de begrensede ressursene. 11 prosent sier at de prioriterer fordi de ikke har frie midler å bruke på området (på tross av Rundskriv F-02 (2007) som sier at det påligger kommunen å yte det som er nødvendig av egne midler, i tillegg til tilskuddet fra staten), 69 prosent sier at de prioriterer, men at de også bruker frie midler, mens 17 prosent sier at de slipper å prioritere fordi de bruker det som trengs av frie midler. Se Figur 3.12 nedenfor.

Figur 3.12 *Skjer det en prioritering av de begrensede ressursene i statstilskuddet? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner*

Antall som har fått spørsmål: 281, som har svart "for lavt" eller "akkurat" i Figur 3.11 ovenfor. Antall svar: 281.

Det er ingen spesielle forskjeller mellom kommunene på dette spørsmålet, bortsett fra at 33 prosent av de største kommunene (utenom Oslo) sier at de ikke har noen frie midler å bruke på dette området (på tross av at de skal det). Denne høye andelen kan også være tilfeldig og skyldes at det kun er åtte kommuner i denne gruppen. Bydelene i Oslo svarer omtrent likt med de øvrige kommunene.

De som har svart at de må prioritere ressursene i statstilskuddet er bedt om å beskrive hvordan de foretar denne prioriteringen. Et flertall sier at de foretar prioriteringene ut fra behovene til enkeltbarn. Barn med størst behov kommer først i køen. Hvordan barnas behov rangeres avhenger stort sett av de sakkyndige vurderingene. Noen kommuner sier også at det er barnehagenes søknader som avgjør. Noen få sier at alt går til assistenter. Se Boks 3.12 nedenfor for et utvalg sitater:

Boks 3.12 *Kommunenes beskrivelse av hvordan de prioriterer de begrensede ressursene i statstilskuddet. Eksempler*

Setter oss grundig inn i søknaden og gjør eventuelle undersøkelser alt avhengig av søknadens kvalitet og innhold. Så setter vi av noen midler for nye barn som kommer i løpet av året. Deretter setter vi opp en foreløpig liste over tildelte ressurser - underveis er det tette drøfting med styrerne. Likhetsprinsippet er overordnet

Alle barn med individuell opplæringsplan blir prioritert ved tildeling av ressurser som støttepedagoger/ekstrahjelp i barnehagene

Fortsettelse neste side

Fortsettelse Boks 3.12.

Barn med dokumentert red funksjonsevne / diagnoser blir prioritert. Skulle ønske at potten var stor nok til at vi i større grad kunne prioritere forebyggende innsats i den enkelte bhg. F.eks. språkgrupper/språktrening i alle bhg., uten at det nødvendigvis er enkeltbarn med dok. vansker.

Barn med store sammensatte vansker og barn med autisme må vurderes helt spesielt. Barn med vansker og som skal begynne på skolen om et år må prøves å hjelpes, slik at skolegangen kan starte. Deretter er det deltidshjelp, slik at alle med nedsatt funksjonsevne skal klare hverdagen rimelig godt - ikke falle utenfor gruppen i barnehagen f.eks.

Barn med størst behov prioriteres. Behovet synliggjøres i kartlegging og beskrivelse av vansker.

Det gis kun ekstra ressurser til de barna som er psykisk/fysisk funksjonshemmet. Andre barn med utagerende adferd, er det ikke økonomiske ressurser til å gi ekstra personellressurser.

Strengt krav til dokumentasjon fra barnehagene ved søknad - i tillegg skjæres antall timer ned ved tildeling.

Drøfter med barnehagene om behov og hva som er viktigst.

Vi er ikke så opptatt av prioritering mellom statstilskuddet og frie midler. Barnas behov står i sentrum

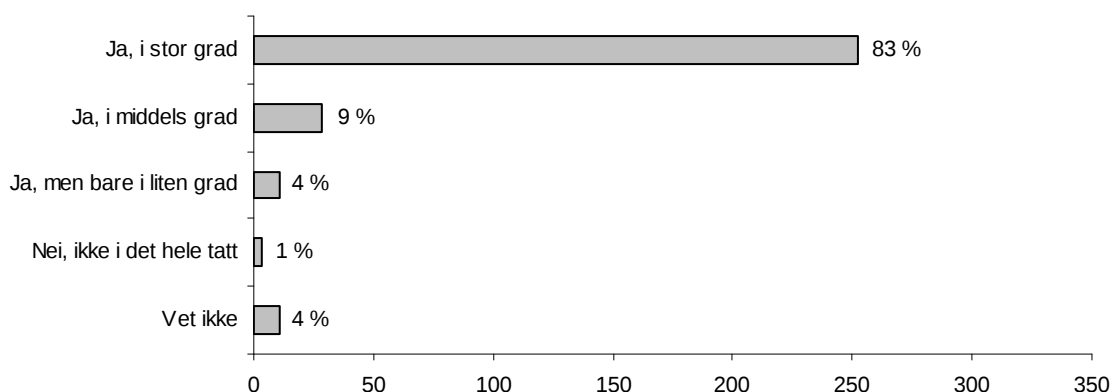
Alt går til ekstra ressurs assistent

Vi har prioritert å ha ansatt spesialpedagoger(støttepedagoger) i barnehagen i tillegg til vanlig pedagognorm.

3.4.3 Kan tilskuddet følges i regnskapet

Figur 3.13 nedenfor viser at statstilskuddet kan følges i de fleste interne kommunale regnskap. Et mindretall sier at tilskuddet bare i middels, eller liten grad kan følges i regnskapet og bare 1 prosent sier at statstilskuddet ikke kan følges i kommunens interne regnskap og 2 prosent vet ikke. De som sier at tilskuddet bare i middels eller liten grad eller ikke kan følges i kommunens interne regnskap har fått spørsmål om å forklare dette nærmere.

Figur 3.13 Kan statstilskuddet følges i kommunens interne regnskap? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 305.

På dette spørsmålet er det ingen spesielle forskjeller mellom de ulike kommune-gruppene.

Boks 3.13 nedenfor viser kommunenes forklaringer på hvorfor statstilskuddet bare i middels, liten eller ingen grad kan følges i kommunenes interne regnskap. Forklaringer som går igjen er at det er vanskelig å skille mellom statstilskuddet og § 5.7, at inntektene kan følges, men ikke utgiftene og at kommunen ikke har øremerket midlene på enkeltbarn. Noen av de som har svart at tilskuddet ikke kan følges i det interne regnskapet har misforstått spørsmålet.

Boks 3.13 Forklaringer på hvorfor statstilskuddet bare i middels, liten eller ingen grad kan følges i kommunenes interne regnskap. Alle svar

Statstilskuddet kan bare i MIDDELS GRAD følges i kommunens interne regnskap

Det kan være feilposterings, hvor virksomhetsleder har belastet sine respektive budsjett i stedet.

En del tiltak går felles med grunnskole -SFO. Tilpassninger bygningsmessig skjer over kommunens vedlikeholdsbudsjett.

Fordi ved enkelte barn kan det være større utredninger der behovet er spesifisert - mens i andre tilfeller bruker barnehagen ressurser etter skjønn.

Inntektene ses fint, men utgiftene kan nok gå litt over i hverandre og føres om hverandre.

Kan være vanskelig å skille mellom statstilskudd og paragraf 5-7.

Lønn til de ansatte i slike stillinger føres på en post der også annet ekstraarbeid føres.

Statstilskuddet blir ført over kostraart. 2110. Likeså blir lønnsutgifter, materiell ført her.

Statstilskuddet kan følges, men for å følge bruken av statstilskuddet må en kjenne noe til fordeling av personalressurser i den enkelte barnehage.

Vi fører ikke god nok spesifikasjon i forhold til budsjettet.

Vi har navngitte ansatte i barnehagene, men det vi ikke har gjort, er å føre lønna på funksjon 211. Derfor må vi "isolere" disse ansatte fra fastlønnskontoen.

Vi ser kva for barnehage som har fått tilskudd, men vi har ikkje oversikt over kva midlane i detalj er brukt til i den enkelte barnehage.

Statstilskuddet kan bare i LITEN GRAD følges i kommunens interne regnskap

Alle utgiftene føres på samme tjeneste (2213)

Fordi utgiftene til barn med nedsatt funksjonsevne og tiltak etter § 5,7 blir ført på samme plass. Det betyr at her føres bruk av noe kommunale midler og.

Har ikke skilt ut barn med nedsatt funksjon som eget ansvar. Vi finner igjen summer under felles drift.

Synes det er vanskelig når en som barnehage ansvarlig ikke blir satt mer inn i regnskapet, dette ligger på noen få økonomer i kommunen. Liten informasjon om hvor ressursene befinner seg.

Øremerkes ikke enkeltbarn

Statstilskuddet kan IKKE følges i kommunens interne regnskap

Midlene føres på fellesområde for alle barnehagene.

4 Oppsummering

I dette kapittelet har vi samlet de figurene og tabellene som belyser problemstillingen (jfr. avsnitt 1.3) direkte:

- Hvordan kommunene og barnehagene bruker statstilskuddet:
 - Hvilke kriterier som legges til grunn i kommunene for tildeling av midler fra statstilskuddet
 - Hvilke barn/barnehager som får tilskudd
 - Hva/hvordan tilskuddet brukes i den enkelte barnehage
- Hvordan kommunene praktiserer § 5.7 i opplæringsloven:
 - Hvilke barn som får hjelp etter § 5.7
 - Hvilke tiltak som settes i gang for disse barna i tilknytning til barnehagene

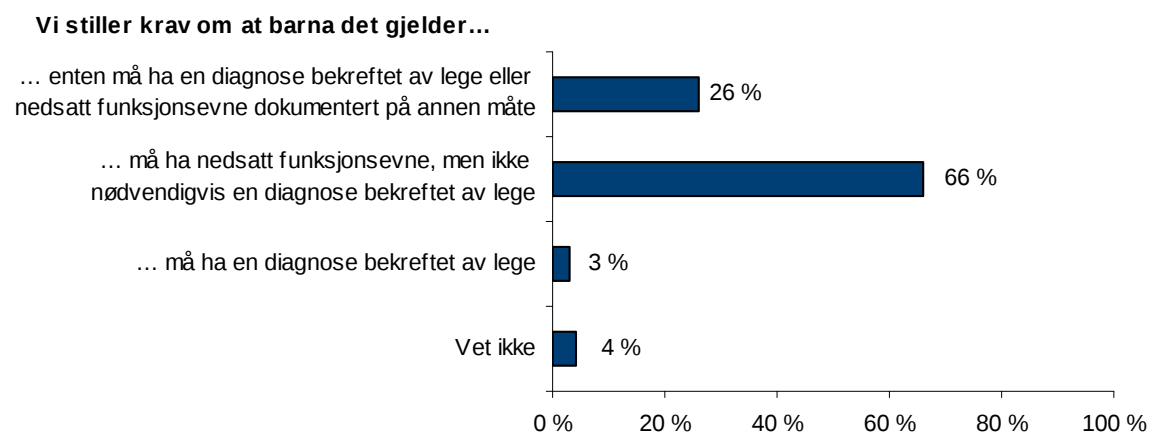
Vi gir også en kort vurdering av om kommunene bruker statstilskuddet og tolker § 5.7 riktig.

4.1 Bruk av statstilskuddet

4.1.1 Kriterier for tildeling av midler fra statstilskuddet

Når kommunene skal tildele midler fra statstilskuddet krever de først og fremst at barna det gjelder må ha nedsatt funksjonsevne. 66 prosent av kommunene mener dette er tilstrekkelig, og krever ikke diagnose bekreftet av lege. 26 prosent av kommunene krever at diagnosen er bekreftet av en lege, eller at den nedsatte funksjonsevnen er bekreftet på annen måte. Bare 3 prosent krever at barna det gjelder må ha en diagnose bekreftet av lege. Se Figur 4.1 nedenfor.

Figur 4.1 *Hvilke krav stilles når dere tildeler ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner*

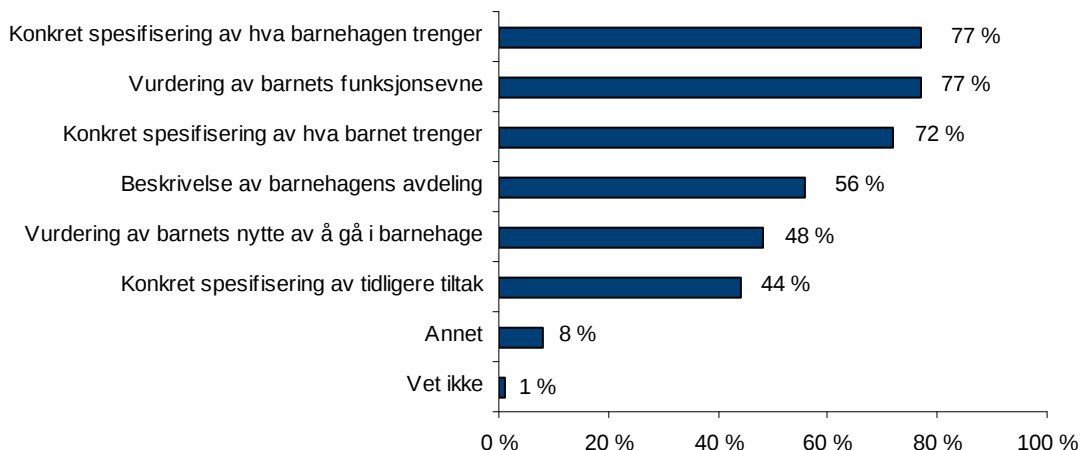
Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 289

Note: Tilsvare Tabell 3.8.

Kommunenes krav til søknadene om tildeling av midler fra statstilskuddet, samt dokumentasjonskravene sier også noe om hvilke kriterier de har for tildeling:

Et stort flertall av kommunene krever at søknaden spesifiserer hva barnehagen (77 prosent) og barnet (72 prosent) trenger, samt en vurdering av barnets funksjonsevne (77 prosent). Rundt halvparten av kommunene stiller andre krav til søknaden (beskrivelse av barnehagen, barnets nytte av å gå i barnehage og tidligere tiltak). Se Figur 4.2 nedenfor.

Figur 4.2 *Hva må søknaden inneholde? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner*

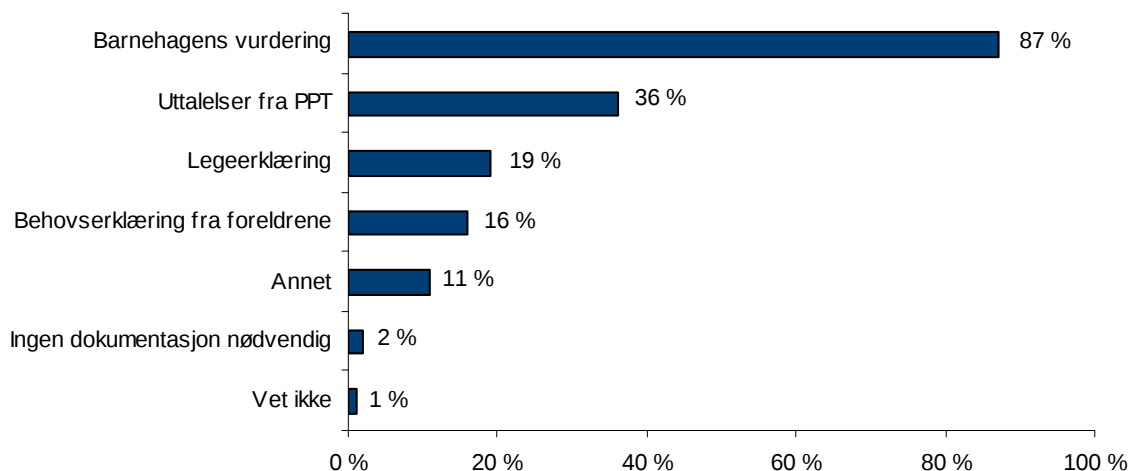

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 261

Note: Tilsvare Tabell 3.6.

Den viktigste dokumentasjonen som må ligge ved søknader om tildeling av midler fra statstilskuddet er en vurdering gjort av barnehagen. 87 prosent av kommunene krever det. Bare et mindretall av kommunene krever annen type dokumentasjon; uttalelser fra PPT (36 prosent), legeerklæring (19 prosent) og behovserklæring fra foreldrene (16 prosent). Se Figur 4.3 nedenfor.

Figur 4.3 *Hvilken dokumentasjon må foreligge for at et barn / en barnehage tildeles ekstra ressurser? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner*

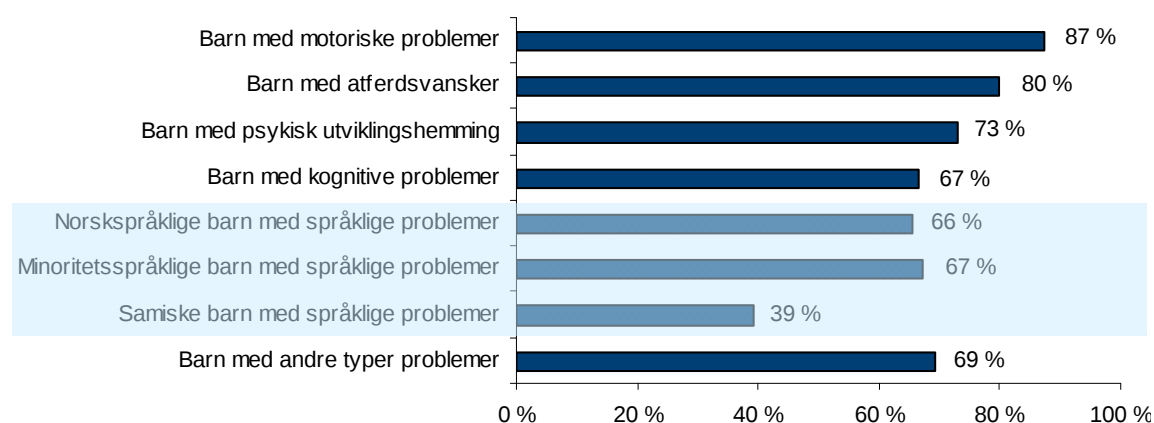
Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 261

Note: Tilsvare Tabell 3.7.

4.1.2 Barn og barnehager som får tilskudd

Et stort flertall av kommunene yter ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet, til mange typer funksjonshemmede barn. Barn med motoriske problemer kan få ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet i 87 prosent av kommunene, barn med atferdsvansker i 80 prosent av kommunene, barn med psykisk utviklingshemming i 73 prosent av kommunene, barn med kognitive problemer i 67 prosent av kommunene. Barn med språklige problemer kan også få ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet i et flertall av kommunene. Se Figur 4.3 nedenfor.

Figur 4.3 Hvilke barn kan få ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet. Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 317.

Note: Tilsvarende Figur 3.6.

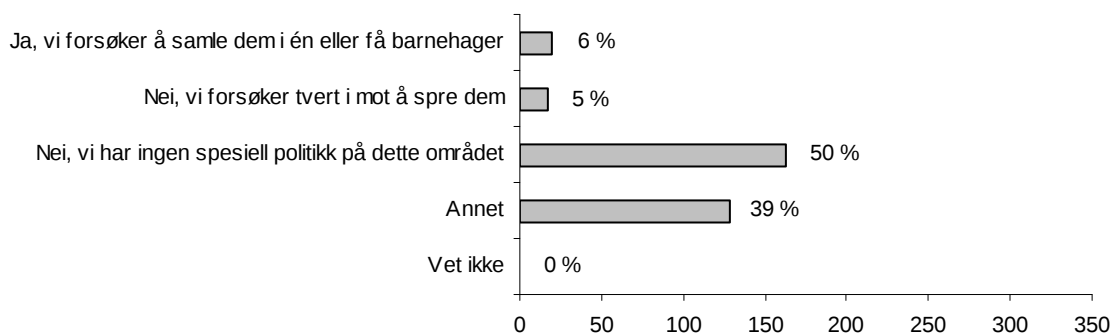
Selv om ikke alle kommunene oppgir at barn med motoriske problemer (13 prosent), atferdsvansker (20 prosent) og så videre kan få ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet betyr ikke det at disse barna ikke får ekstra ressurser i det hele tatt. En stor andel av disse barna får ekstra ressurser *enten* finansiert av statstilskuddet eller omfattet av § 5.7. Det er kun et fåtall kommuner (3-6 prosent) som har hverken ar oppgitt at disse funksjonshemningene kvalifiserer til ekstra ressurser omfattet av § 5.7 eller finansiert av statstilskuddet. Det kan tolkes på to måter: enten at de har hoppet over spørsmålet eller faktisk ikke yter hjelp til disse gruppene barn. Andelen som finansierer tiltak for samiske barn med språklige problemer, med statstilskuddet er spesielt lavt fordi en stor andel kommuner har krysset av på vet ikke. Se avsnitt 3.1.3 for en nærmere redegjørelse.

Vi skilte mellom norskspråklige barn, minoritetsspråklige barn og samiske barn i et forsøk på å finne ut om noen kommuner bruker tilskuddet til opplæring i norsk eller lignende tiltak. Antagelig ble ikke spørsmålet formulert presist nok til å fange opp dette. Men sammenligner vi svarene i Figur 4.3 ovenfor med beskrivelsen av hvilke barn som kan få ekstra ressurser omfattet av § 5.7 (jfr. Figur 4.7 nedenfor) ser vi et visst mønster. Kommunene har større tilbøyelighet til å bruke statstilskuddet på minoritetsspråklige barn med språklige problemer enn de har til å la tiltak til disse omfattes av § 5.7. Det kan tyde på at noen av kommunene bruker statstilskuddet på ulike inkluderings tiltak for minoritetsspråklige barn.

Andelen som finansierer tiltak for samiske barn med språklige problemer, med statstilskuddet er lavt fordi en stor andel kommuner har krysset av på vet ikke.

Det ser ut som alle typer barnehager kan få midler fra statstilskuddet. Kommunene forsøker nemlig bare i begrenset grad å samle barn med nedsatt funksjonsevne i én eller noen få barnehager. Halvparten har ingen spesiell politikk på dette området. Se Figur 4.4 nedenfor. De 39 prosentene kommuner som har svart "annet" på spørsmålet om de forsøker å samle barn med nedsatt funksjonsevne gir i bunn og grunn ikke andre svar enn de som har krysset av på de tre foregående alternativene.

Figur 4.4 *Har kommunen et mål om å samle barn med nedsatt funksjonsevne i én eller noen få barnehager? Kun ett svar. Prosent av alle kommuner*

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 329.

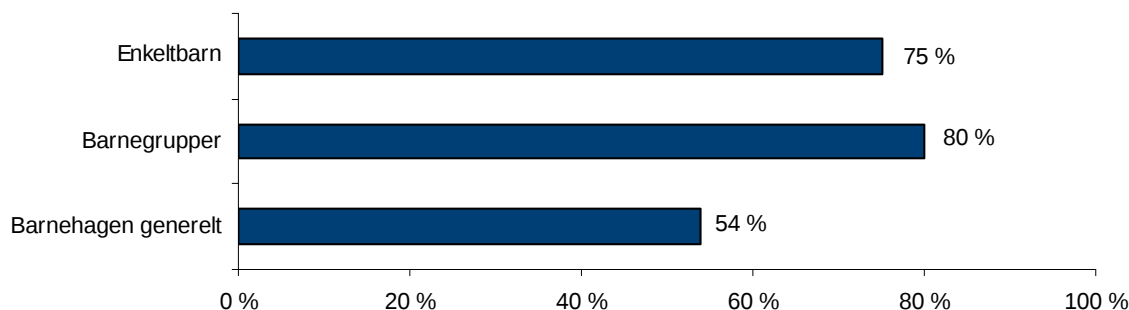
Note: Tilsvarende Figur 2.3.

På dette spørsmålet er det ingen spesielle forskjeller mellom kommunegruppene, og på det neste er det så få respondenter at det ikke er meningsfylt å undersøke.

4.1.3 Bruk av tilskuddet i barnehagene

Tilskuddet brukes på ulike måter i barnehagene. Et stort flertall av kommunene åpner for at det kan søkes om ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet både til enkeltbarn (75 prosent) og til barnegrupper (80 prosent). Noe over halvparten av kommunene åpner for at det kan søkes om ekstra ressurser til barnehagene generelt med finansiering fra statstilskuddet. Se Figur 4.5 nedenfor.

Figur 4.5 *Hvem/hva kan det søkes om ekstra ressurser til finansiert av statstilskuddet. Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner*

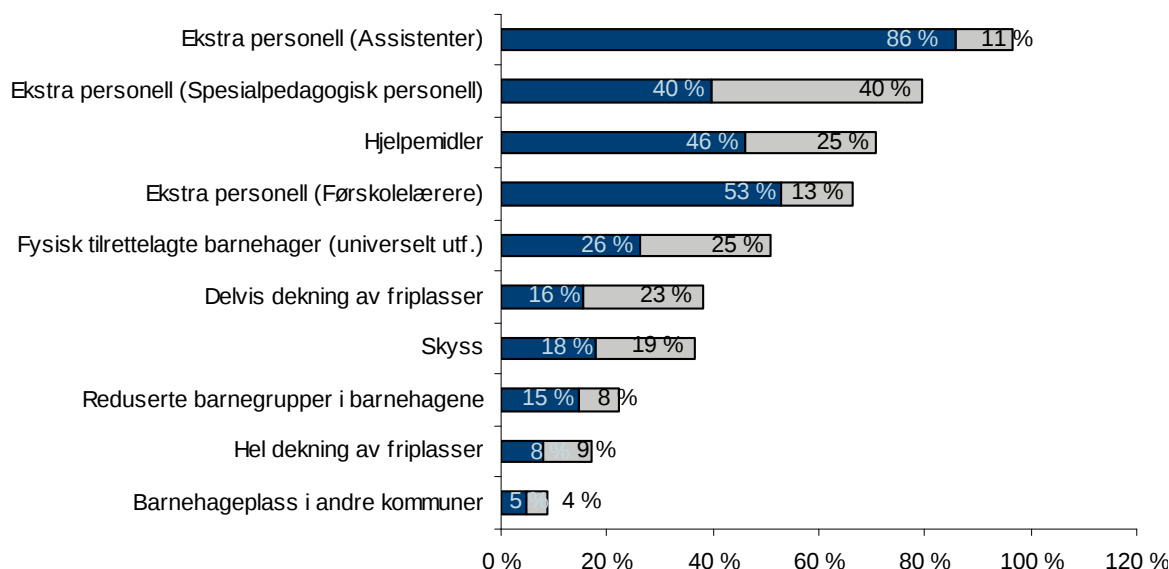
Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 263

Note: Tilsvarende Tabell 3.5.

Konkret brukes tilskuddet på en lang rekke ekstra ressurser. Figur 4.6 nedenfor viser både hvilke ekstra ressurser kommunene tilbyr barn med nedsatt funksjonsevne og hvilke av disse som finansieres av statstilskuddet. Lengden på stolpene (summen av

mørke og lyse deler) viser hvor stor andel av kommunene som per i dag tilbyr assistenter, spesialpedagogisk personell, hjelpemidler, førskolelærere og så videre, til barn med nedsatt funksjonsevne. Den mørke delen av stolpen viser hvor stor andel av kommunene (som tilbyr den aktuelle ressursen) som hel- eller delfinansierer dette med statstilskuddet. Assistenter er den ekstra ressursen som flest kommuner tilbyr (96 prosent), og som flest hel- eller delfinansierer med statstilskuddet (86 prosent av 96 prosent).

Figur 4.6 *Ekstra ressurser tilbudt av kommunene, per i dag, og ekstra ressurser hel- eller delfinansiert av statstilskuddet? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner*

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 316.

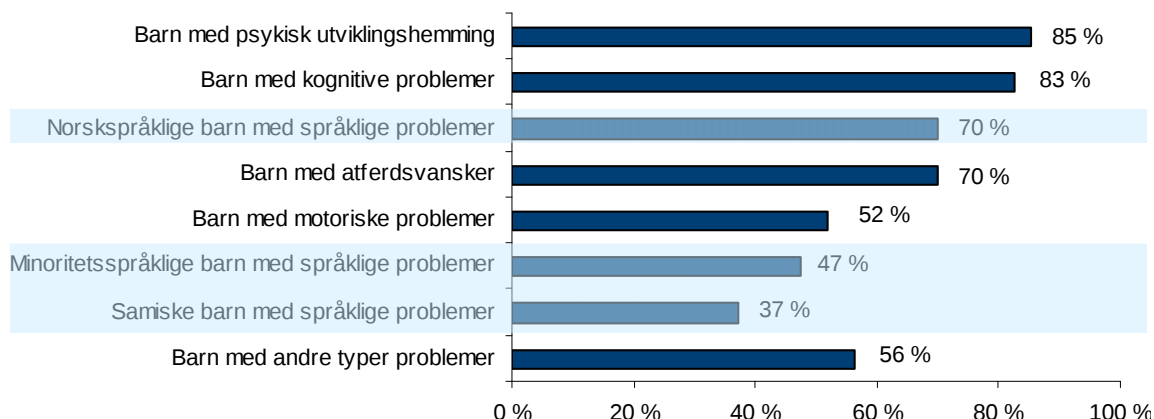
Note: Tilsvarende Figur 2.1 og Tabell 3.1.

4.2 **Praktisering av § 5.7**

4.2.1 **Barn som får hjelp etter § 5.7**

Mange typer funksjonshemmede barn får ekstra ressurser omfattet av § 5.7 i et stort flertall av kommunene. Barn med psykisk utviklingshemming kan få ekstra ressurser omfattet av § 5.7 i 85 prosent av kommunene, barn med kognitive problemer kan få ekstra ressurser omfattet av § 5.7 i 83 prosent av kommunene, norskspråklige barn med språklige problemer og barn med atferdsvansker kan få ekstra ressurser omfattet av § 5.7 i 70 prosent av kommunene. Andre barn med språklige problemer og barn med motoriske problemer kan få ekstra ressurser omfattet av § 5.7 i ca halvparten av kommunene. Se Figur 4.7 nedenfor.

Figur 4.7 Hvilke barn kan få ekstra ressurser omfattet av § 5.7. Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 317.

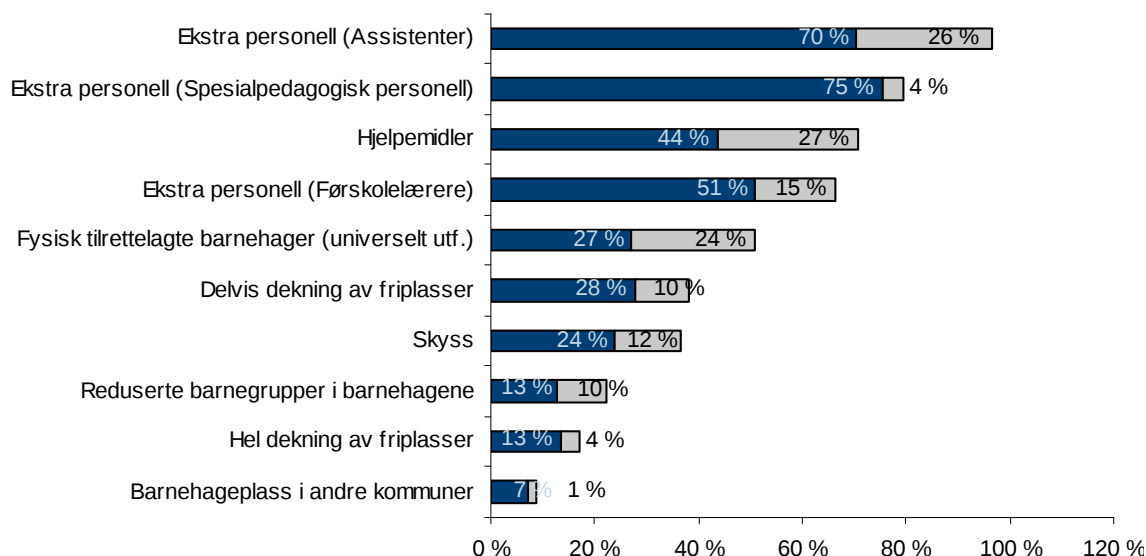
Note: Tilsvarende Figur 3.6.

Selv om ikke alle kommunene oppgir at barn med psykisk utviklingshemming (15 prosent), kognitive problemer (17 prosent) og så videre kan få ekstra ressurser omfattet av § 5.7 betyr ikke det at disse barna ikke får ekstra ressurser i det hele tatt. En stor andel av disse barna får ekstra ressurser *enten* omfattet av § 5.7 eller finansiert av statstilskuddet. Det er kun et fåtall kommuner (3-6 prosent) som har hverken ar oppgitt at disse funksjonshemningene kvalifiserer til ekstra ressurser omfattet av § 5.7 eller finansiert av statstilskuddet. Det kan tolkes på to måter: enten at de har hoppet over spørsmålet eller faktisk ikke yter hjelp til disse gruppene barn. Andelen som finansierer tiltak for samiske barn med språklige problemer, med statstilskuddet er spesielt lavt fordi en stor andel kommuner har krysset av på vet ikke. Se avsnitt 3.1.3 for en nærmere redegjørelse.

4.2.2 Tiltak for barn som får hjelp etter § 5.7

En lang rekke ekstra ressurser kan omfattes av § 5.7. Figur 4.8 nedenfor viser både hvilke ekstra ressurser kommunene tilbyr barn med nedsatt funksjonsevne og hvilke av disse som omfattes av § 5.7. Lengden på stolpene (summen av mørke og lyse deler) viser hvor stor andel av kommunene som per i dag tilbyr assistenter, spesialpedagogisk personell, hjelpemidler, førskolelærere og så videre, til barn med nedsatt funksjonsevne. Den mørke delen av stolpen viser hvor stor andel av kommunene (som tilbyr den aktuelle ressursen) lar den omfattes av § 5.7. Assistenter er den ekstra ressursen som flest kommuner tilbyr (96 prosent), men det en større andel kommuner som lar spesialpedagoger omfattes av § 5.7. (75 prosent).

Figur 4.8 *Ekstra ressurser tilbudt av kommunene, per i dag, og ekstra ressurser omfattet av § 5.7? Flere svar mulig. Prosent av alle kommuner*

Antall som har fått spørsmål: 335. Antall svar: 316.

Note: Tilsvarende Figur 2.1 og Tabell 3.1.

4.3 Econ Pöyrys vurderinger av kommunenes arbeid

På grunnlag av resultatene i denne undersøkelsen har vi gjort oss noen tanker om hvordan kommunene forvalter ansvaret de har i forhold til barn med nedsatt funksjonsevne. Dette er imidlertid et stort spørsmål som krever mer informasjon dersom de skal utredes i sin fulle bredde.

Formålet med denne kartleggingen har vært å forstå mer om hvilke tiltak kommunene yter til barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen, og dermed hvordan de bruker statstilskuddet og tolker § 5.7 i opplæringsloven. Kartleggingen er med andre ord ingen revisjon av kommunenes bruk av statstilskuddet eller kontroll av forvaltningen av § 5.7 i opplæringsloven. Vi har altså ikke tatt sikte på å avsløre eventuelle feil, men øke kunnskapen og forståelsen.

Vi har likevel et visst inntrykk av kommunenes forvaltningspraksis. Kort oppsummert virker det som om kommunene forsøker å gjøre en så god jobb som mulig med å gi et tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagene. Det virker også som om de forvalter regelverket etter beste evne, selv om skillet mellom statstilskuddet og § 5.7 åpenbart er uklart for mange kommuner. Vi ser imidlertid også tegn på at ikke alle kommunene følger regelverket slik de skal. En undersøkelse rettet mot foreldrene ville dessuten trolig heller ikke vise et like positivt bilde av omfanget og kvaliteten på hjelpen som kommunene yter.

- Vårt inntrykk av at kommunene gjør en god jobb er ikke minst basert på de mange og grundige svarene vi har fått, særlig på de åpne spørsmålene. Respondentene har lagt mye flid i å beskrive tilbudet de yter og rutinene rundt tilbudet.
 - De fleste tolker føringene knyttet til statstilskuddet og § 5.7 slik de skal, nemlig at statstilskuddet kun skal brukes på barn med nedsatt funksjonsevne (Figur 3.1) og at § 5.7 gir barn med nedsatt funksjonsevne en individuell rett til spesialpedagogisk hjelp (Figur 3.4).

- Tilbudene kommunene yter omfatter en rekke typer ekstra ressurser; ekstra personell (assistenter, førskolelærere, spesialpedagoger), fysisk tilrettelagte barnehager, hjelpemidler, barnehageplass i andre kommuner, hel eller delvis dekning av friplasser, reduserte barnegrupper i barnehagene og skyss.
- I de fleste kommuner kvalifiserer alle typer funksjonsnedsettelse (psykisk utviklingshemming, kognitive problemer, språklige problemer, atferdsvansker, motoriske problemer og andre problemer) til ekstra ressurser. (Figur 3.6)
- Det er omfattende prosesser rundt tildeling av midler (avsnitt 3.2).
- Bare halvparten av respondentene oppfatter skillet mellom statstilskuddet og § 5.7 som helt entydig (Figur 3.5). Mulighetene for overlapp er til og med forutsatt i Rundskriv F-02 (2007) som sier at *"Det kan i praksis være vanskelig å trekke et helt klart skille mellom det enkelte barns rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven og tildeling av midler til en generell styrking av barnehager der det er barn med nedsatt funksjonsevne."*
- Mellom 10 og 20 prosent av alle kommunene (ca) oppgir imidlertid at de ikke har noen frie midler til å finansiere ekstra personell, tilrettelagte barnehager, hjelpemidler, barnehageplass i andre kommuner, friplasser, reduserte barnegrupper eller skyss. (Tabell 3.12) Dette er i strid med rundskrivet som sier at *"Det påligger også kommunen å yte det som er nødvendig av egne midler, i tillegg til tilskuddet fra staten, for å gi disse barna et tilbud i ikke-kommunale eller kommunale barnehager."*

Det vil trolig være en fordel for kommunene som skal forvalte statstilskuddet og § 5.7 at det blir tydeligere hva som er hva, og hvordan ulike tiltak skal finansieres.

VEDLEGG 1: Spørreskjema

Intro

Ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne

Ungroup

Paste | Insert Item

Ressurser

Hvilke ekstra ressurser tilbyr kommunen barn med nedsatt funksjonsevne, per idag?
 Sett ett eller flere kryss

☐	Ekstra personell (Spesialpedagogisk personell)		
☐	Ekstra personell (Førskolelærere)		
☐	Ekstra personell (Assistenter)		
☐	Fysisk tilrettelagte barnehager (universelt utformet)		
☐	Hjelpemidler		
☐	Skyss		
☐	Reduserte barnegrupper i barnehagene		
☐	Hel dekning av friplasser		
☐	Delvis dekning av friplasser		
☐	Barnehageplass i andre kommuner		
☐	Ingen av delene		

Hvilke ekstra ressurser tilbyr kommunen barn med nedsatt funksjonsevne, per idag?
Sett ett eller flere kryss

☐	Ekstra personell (Spesialpedagogisk personell)		
☐	Ekstra personell (Førskolelærere)		
☐	Ekstra personell (Assistenter)		
☐	Fysisk tilrettelagte barnehager (universelt utformet)		
☐	Hjelpemidler		
☐	Skyss		
☐	Reduserte barnegrupper i barnehagene		
☐	Hel dekning av friplasser		
☐	Delvis dekning av friplasser		
☐	Barnehageplass i andre kommuner		
☒	Ingen av delene		

Ekstra personell (Førskolelærere)		
-----------------------------------	--	--

Ekstra personell (Assistenter)		
--------------------------------	--	--

	Fysisk tilrettelagte barnehager (universelt utformet)		
---	---	--	--

Hjelpemidler

Skyss

	Reduserte barnegrupper i barnehagene		
---	--------------------------------------	--	--

	Hel dekning av friplasser		
--	---------------------------	--	--

	Delvis dekning av friplasser		
---	------------------------------	--	--

Barnehageplass i andre kommuner			

	Ingen av delene		
---	-----------------	--	--

Group on Page

Paste | Insert Item

A Andre_ressurser

Beskriv eventuelle andre ekstra ressurser kommunen tilbyr idag for barn med nedsatt funksjonsevne:

Beskriv eventuelle andre ekstra ressurser kommunen tilbyr idag for barn med nedsatt funksjonsevne:

 If..Goto

Paste | Insert Item

```
Ressurser.ContainsAny({Ekstra_personell, Ekstra_personel2, Ekstra_personel3})
```

Go To [Organisering](#)

Organisering

 Goto

Paste | Insert Item

Go To SKJULI T

SK.101 T

Paste | Insert Item

✓ Organisering

Hvordan har kommunen organisert personalet som tilbys barn med nedsatt funksjonsevne?
Sett ett eller flere kryss

☐	Vi har et pedagogisk team som reiser rundt til barnehager		
☐	Pedagoger er ansatt i barnehagene		
☐	Assistenter er ansatt i barnehagene		
☐	Annet, forklar		
☐	No Answer	NA	

Group on Page

Paste | Insert Item

SKJULT

Group on Page

Paste | Insert Item

Beskrivelse

Kan du med egne ord gi en kort beskrivelse av innholdet i kommunens tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne?

Group on Page

Paste | Insert Item

Intro2

Organisering av barnehagetilbudet

Ungroup

Paste | Insert Item

✓ Type_barnehager

Hva slags barnehager har dere i kommunen?
Sett ett eller flere kryss

☐	Ordinære kommunale barnehager		
☐	Ordinære private barnehager		
☐	Familiebarnehager		
☐	No Answer	NA	

Group on Page

Paste | Insert Item

☒ Samle_barn

Har kommunen et mål om å samle barn med nedsatt funksjonsevne i én eller noen få barnehager?
Sett ett kryss

☐	Ja, vi forsøker å samle dem i én eller få barnehager		
☐	Nei, vi forsøker tvert i mot å spre dem		
☐	Nei, vi har ingen spesiell politikk på dette området		
☐	Vet ikke		
☐	Annet, forklar:		
☐	No Answer	NA	

Paste | Insert Item

☒ If..Goto

Samle_barn.ContainsAny({Ja_vi_forsøker_å}) And
Type_barnehager.ContainsAny({Ordinære_kommuna}) And
Type_barnehager.ContainsAny({Ordinære_private})
Go To Samle_type_barnehage

Paste | Insert Item

☒ If..Goto

Samle_barn.ContainsAny({Ja_vi_forsøker_å}) And
Type_barnehager.ContainsAny({Ordinære_kommuna}) And
Type_barnehager.ContainsAny({Familiebarnehage})
Go To Samle_type_barnehage

Paste | Insert Item

☒ If..Goto

Samle_barn.ContainsAny({Ja_vi_forsøker_å}) And
Type_barnehager.ContainsAny({Ordinære_private}) And
Type_barnehager.ContainsAny({Familiebarnehage})
Go To Samle_type_barnehage

Paste | Insert Item

☒ Goto

Go To Organisering_sentral_forvaltning_barnehagesektor

Paste | Insert Item

☒ Samle_type_barnehage

Hva slags type barnehager forsøker dere å samle barn med nedsatt funksjonsevne i?
Sett ett eller flere kryss

☐	Ordinære kommunale barnehager		
☐	Ordinære private barnehager		

☐	Familiebarnehager		
☐	No Answer	NA	

Group on Page
Paste | Insert Item

☒ **Organisering_sentral_forvaltning_barnehagesektor**

Hvordan har kommunen organisert den sentrale forvaltningen av barnehagesektoren?

☐	Vi har én barnehageansvarlig og en eller flere saksbehandlere som sammen tar seg av den sentrale forvaltningen av barnehagesektoren		
☐	Vi har kun én barnehageansvarlig som tar seg av den sentrale forvaltningen av barnehagesektoren		
☐	Vi har kun én person som tar seg av flere sektorer (for eksempel skole, barnevern, kultur ell.) i tillegg til barnehagesektoren		
☐	Vi har kun én person som er styrer i en barnehage i tillegg til å ta seg av den sentrale forvaltningen av barnehagesektoren		
☐	Annet, forklar:		
☐	No Answer	NA	

Paste | Insert Item

☒ **If..Goto**

Ressurser.ContainsAll({Ingen_av_delene}, True)

Go To	Kommuneadministrasjon
-------	-----------------------

Paste | Insert Item

☒ **Goto**

Go To	
-------	--

Paste | Insert Item

☒ **Ekstra_ressurser_finansiert_over_5_7**

Skillet mellom statstilskuddet og § 5-7

Hvilke ekstra ressurser gis til barn med nedsatt funksjonsevne med henvisning til eller hjemmel i § 5.7?

Sett ett eller flere kryss

☐	Ekstra personell (Spesialpedagogisk personell)		
☐	Ekstra personell (Førskolelærere)		
☐	Ekstra personell (Assistenter)		
☐	Fysisk tilrettelagte barnehager (universelt utformet)		
☐	Hjelpemidler		
☐	Skyss		
☐	Reduserte barnegrupper i barnehagene		
☐	Hel dekning av friplasser		

☐	Delvis dekning av friplasser		
☐	Barnehageplass i andre kommuner		
☒	Ingen av delene		
☒	No Answer	NA	

Group on Page

Paste | Insert Item

☒ Ekstra_ressurser_finansiert_over_statstilskuddet

Hvilke ekstra ressurser gitt til barn med nedsatt funksjonsevne hel- eller delfinansieres av statstilskuddet?

Sett ett eller flere kryss

☐	Ekstra personell (Spesialpedagogisk personell)		
☐	Ekstra personell (Førskolelærere)		
☐	Ekstra personell (Assistenten)		
☐	Fysisk tilrettelagte barnehager (universelt utformet)		
☐	Hjelpemidler		
☐	Skyss		
☐	Reduserte barnegrupper i barnehagene		
☐	Hel dekning av friplasser		
☐	Delvis dekning av friplasser		
☐	Barnehageplass i andre kommuner		
☒	Ingen av delene		

Group on Page

Paste | Insert Item

☒ Kommuneadministrasjon

Skillet mellom statstilskuddet og § 5-7

Oppfatter kommunens administrasjon at det er entydig hvilke ekstra ressurser som skal finansieres av statstilskuddet og hvilke som skal omfattes av § 5.7?

Sett ett kryss

☒	Ja	Hvis_ja
☒	Delvis	SKJULT2
☒	Nei	SKJULT2
☒	Vet ikke	Statstilskudd_ekstra_ressurser

Group on Page

Paste | Insert Item

☒ Hvis_ja

Kan du kort forklare hvilket skille dere oppfatter at det er mellom ekstra ressurser som skal finansieres av statstilskuddet og ekstra ressurser som skal omfattes av § 5.7?

☐	Ja, blant annet		
☐	Nei		
☐	Vet ikke		
☐	No Answer	NA	

Group on Page

Paste | Insert Item

Intro4

Kriterier for tildeling av ekstra ressurser

Ungroup

Paste | Insert Item

Barn_ekstra_ressurser

Hvilke barn kan få ekstra ressurser (finansiert av statstilskuddet eller omfattet av § 5-7)
Sett ett eller flere kryss

	Statstilskuddet	§ 5.7	Vet ikke	No Answer
Barn med motoriske problemer	☐	☐	☐	☐
Barn med psykisk utviklingshemming	☐	☐	☐	☐
Barn med kognitive problemer	☐	☐	☐	☐
Norskspråklige barn med språklige problemer	☐	☐	☐	☐
Samiske barn med språklige problemer	☐	☐	☐	☐
Minoritetsspråklige barn med språklige problemer	☐	☐	☐	☐
Barn med atferdsvansker	☐	☐	☐	☐
Barn med andre typer problemer	☐	☐	☐	☐

Group on Page

Paste | Insert Item

Krav_til_tildeling_ekstra_ressurser

Hvilke krav stilles når dere tildeler ekstra ressurser finansiert av statstilskuddet og når dere tildeler ekstra ressurser omfattet av § 5.7?

Sett ett kryss i hver kolonne

	Statstilskuddet	§ 5.7
Vi stiller krav om at barna det gjelder må ha en diagnose bekreftet av lege	☐	☐
Vi stiller krav om at barna det gjelder enten må ha en diagnose bekreftet av lege eller nedsatt funksjonsevne dokumentert på annen måte	☐	☐
Vi stiller krav om at barna det gjelder må ha nedsatt funksjonsevne, men ikke nødvendigvis en diagnose bekreftet	☐	☐

av lege		
Vet ikke		
No Answer		

Group on Page
Paste | Insert Item

Ytterligere kommentarer

Har du ytterligere kommentarer til kravene dere stiller ved tildeling av ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne?

Group on Page
Paste | Insert Item

Intro5

Prosess i din kommune ved tildeling av ekstra ressurser

Ungroup
Paste | Insert Item

Hvordan fordeles statstilskuddet

Hvordan fordeles midlene fra statstilskuddet?

Sett ett eller flere kryss

☐	Midler fordeles etter formelle søknader fra barnehagene eller andre		
☐	Midler fordeles i dialog med barnehagene, uten formelle søknader		
☐	Midler fordeles etter initiativ fra kommuneadministrasjonen		
☐	Annet, forklar:		

Paste | Insert Item

If..Goto

Hvordan_fordeles_statstilskuddet.ContainsAny({Midler_fordeles2})

Go To	Beskriv_dialog_uten_formelle_søknader
-------	---------------------------------------

Paste | Insert Item

Goto

Go To	SKJULT4
-------	---------

Paste | Insert Item

Beskriv_dialog_uten_formelle_søknader

Kan du med egne ord beskrive dialogen dere har med barnehagene når midler fordeles uten formelle søknader?

Group on Page

Paste | Insert Item

SKJULT4

If..Goto

Hvordan_fordeles_statstilskuddet.ContainsAny({Midler_fordeles3})

Go To

Beskriv_kommuneadm_initiativ

Goto

Go To

Hvordan_fordeles_5_7

Beskriv_kommuneadm_initiativ

Kan du med egne ord beskrive hva kommuneadministrasjonen tar initiativ til?

Group on Page

Paste | Insert Item

Hvordan_fordeles_5_7

Hvordan fordeles midlene fra § 5.7?

☐ Midler fordeles etter formelle søknader fra barnehagene eller andre
☐ Midler fordeles i dialog med barnehagene, uten formelle søknader
☐ Midler fordeles etter initiativ fra kommuneadministrasjonen
☐ Annet, forklar:
☒ No Answer

NA

If..Goto

Hvordan_fordeles_statstilskuddet.ContainsAny({Midler_fordeles_}) Or

9

Hvordan_fordeles_5_7.ContainsAny({Midler_fordeles_})

Go To Hvem_kan_søke_om_ekstraressurser

Paste | Insert Item

Goto

Go To Tildeling

Paste | Insert Item

Hvem_kan_søke_om_ekstraressurser

Hvem kan søke om ekstra ressurser (finansiert av statstilskuddet eller omfattet av § 5-7) for funksjonshemmede barn som går i barnehage?
Sett ett eller flere kryss i hver kolonne

	Statstilskuddet	§ 5.7	No Answer
Barnehagene	☐	☐	☐
Foreldrene kan søke selvstendig	☐	☐	☐
Foreldrene kan søke via barnehagen	☐	☐	☐
Helsestasjon eller lege kan søke selvstendig	☐	☐	☐
Helsestasjon eller lege kan søke via barnehagen	☐	☐	☐
Andre kan søke selvstendig	☐	☐	☐
Vet ikke	☐	☐	☐

Group on Page

Paste | Insert Item

Andre_enn_foreldre3

Hvis andre enn foreldrene søker, hvordan kan da eventuelt foreldrene involveres før det søkes?
Sett ett eller flere kryss i hver kolonne

	Statstilskuddet	§ 5.7	No Answer
Foreldrene informeres	☐	☐	☐
Det innhentes samtykke fra foreldrene	☐	☐	☐
Foreldrene involveres ikke	☐	☐	☐
Vet ikke	☐	☐	☐

Group on Page

Paste | Insert Item

Hva_ekstra_ressurser_til

Hvem/hva kan det søkes om ekstra ressurser til (finansiert av statstilskuddet eller omfattet av § 5-7)?
Sett ett eller flere kryss

	Statstilskuddet	§ 5.7	No Answer
Enkeltbarn	☐	☐	☐
Barnegrupper	☐	☐	☐
Barnehagen generelt	☐	☐	☐

Group on Page

Paste | Insert Item

 Innhold_søknad

Hva må søknaden inneholde?

Svar for henholdsvis søknad som gjelder statstilskudd, og søknad som gjelder § 5.7.

Sett ett eller flere kryss i hver kolonne

	Statstilskuddet		§ 5.7		No Answer	
Vurdering av barnets nytte av å gå i barnehage	☐		☐		☒	
Vurdering av barnets funksjonsevne	☐		☐		☒	
Konkret spesifisering av hva barnet trenger	☐		☐		☒	
Konkret spesifisering av hva barnehagen trenger	☐		☐		☒	
Konkret spesifisering av tidligere tiltak	☐		☐		☒	
Beskrivelse av barnehagens avdeling	☐		☐		☒	
Annet	☐		☐		☒	
Vet ikke	☐		☐		☒	

Group on Page

Paste | Insert Item

 Dokumentasjonskrav

Hvilken dokumentasjon må foreligge for at et barn / en barnehage tildeles ekstra ressurser?

Svar for henholdsvis statstilskudd og § 5.7.

Sett ett eller flere kryss i hver kolonne

	Statstilskuddet		§ 5.7		No Answer	
Barnehagens vurdering	☐		☐		☒	
Legeerklæring	☐		☐		☒	
Uttalelser fra PPT	☐		☐		☒	
Behovserklæring fra foreldrene	☐		☐		☒	
Annet	☐		☐		☒	
Ingen dokumentasjon nødvendig	☐		☐		☒	
Vet ikke	☐		☐		☒	

Group on Page

Paste | Insert Item

 Søknad_lang_tid2

Hvor mange dager vil det normalt gå etter at en søknad om ekstra ressurser til et barn med nedsatt funksjonsevne er mottatt til den innvilges/avslås?

Oppgi antall dager

Ungroup

Paste | Insert Item

 Antall_timeverk2

Anslå hvor mange timeverk eller dagsverk kommunen sentralt vanligvis bruker på å behandle en søknad om ekstra ressurser til et barn med nedsatt funksjonsevne

Du kan velge om du vil fylle inn i timeverk eller dagsverk

	Antall
Timeverk	
Dagsverk	

Group on Page

Paste | Insert Item

Kontroll

Hvordan kontrollerer dere eventuelt søknaden og dokumentasjonen i denne?

Forklar i feltet nedenfor

Group on Page

Paste | Insert Item

Tildeling

Hvordan får barnehagene tildelt ekstra ressurser for barn med nedsatt funksjonsevne?

Svar for henholdsvis statstilskuddet og § 5.7.

Sett ett eller flere kryss i hver kolonne

	Statstilskuddet	§ 5.7	No Answer
Barnehagene får en pott penger som de fritt kan disponere på barn med nedsatt funksjonsevne etter behov	☐	☐	☐
Barnehagene får ekstra ressurser direkte (personell, fysisk tilrettelegging, hjelpemidler med mer)	☐	☐	☐
Vet ikke	☐	☐	☐

Group on Page

Paste | Insert Item

Påstander

Kan du ta stilling til påstandene nedenfor?

Sett ett kryss

☐ Det er ofte vanskelig å avgjøre om et barn med nedsatt funksjonsevne skal få tildelt ekstra ressurser.	Oppfølging_påstander1
☐ Det er av og til vanskelig å avgjøre om et barn med nedsatt funksjonsevne skal få tildelt ekstra ressurser.	Oppfølging_påstander1
☐ Det er sjelden vanskelig å avgjøre om et barn med nedsatt funksjonsevne skal få tildelt ekstra ressurser.	Påstander2
☐ Vet ikke	Påstander2

Group on Page

Paste | Insert Item

Oppfølging_påstander1

Kan du beskrive hvorfor det er vanskelig å avgjøre om et barn med nedsatt funksjonsevne skal få tildelt ekstra ressurser?

Paste | Insert Item

Oppfølging_påstander2

Oppfølging_påstander2

SKJULT12

SKJULT12

Paste | Insert Item

Paste | Insert Item

[illegible]

Paste | Insert Item

Økonomi og styring

Paste | Insert Item

Kan statstilskuddet følges i kommunens interne regnskap?
Sett ett kryss

 Ja, i stor grad	<i>Angi_fordeling_av_statstilskudd_enkeltbarn_fellestiltak</i>
 Ja, i middels grad	<i>Middels_grad</i>
 Ja, men bare i liten grad	<i>Liten_grad</i>
 Nei, ikke i det hele tatt	<i>Ikke_i_det_hele_tatt</i>
 Vet ikke	<i>Angi_fordeling_av_statstilskudd_enkeltbarn_fellestiltak</i>

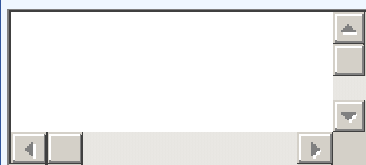
Group on Page

Paste | Insert Item

Middels_grad

Kan du forklare hvorfor statstilskuddet bare i middels grad kan følges i kommunens interne regnskap?

Paste | Insert Item

Goto

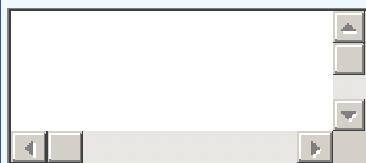
Go To *Angi_fordeling_av_statstilskudd_enkeltbarn_fellestiltak*

Paste | Insert Item

Liten_grad

Kan du forklare hvorfor statstilskuddet bare i liten grad kan følges i kommunens interne regnskap?

Paste | Insert Item

Goto

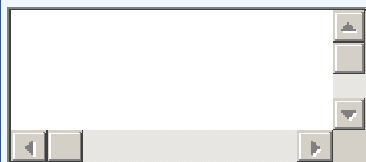
Go To *Angi_fordeling_av_statstilskudd_enkeltbarn_fellestiltak*

Paste | Insert Item

Ikke_i_det_hele_tatt

Kan du forklare hvorfor statstilskuddet ikke kan følges i kommunens interne regnskap?

Group on Page

Paste | Insert Item

Angi_fordeling_av_statstilskudd_enkeltbarn_fellestiltak

Kan du angi hvordan statstilskuddet fordeles på enkeltbarn og fellestiltak?

Sett ett kryss

☐	Hele statstilskuddet brukes på tiltak for enkeltbarn		
☐	Størstedelen av statstilskuddet brukes på tiltak for enkeltbarn, en mindre del brukes på fellestiltak		
☐	Omtrent halvparten av statstilskuddet brukes på tiltak for enkeltbarn, den andre halvparten på fellestiltak		
☐	Størstedelen av tilskuddet brukes på fellestiltak, en mindre del brukes på tiltak for enkeltbarn		
☐	Hele tilskuddet brukes på fellestiltak		
☐	No Answer	NA	

Paste | Insert Item

If..Goto

Ressurser.ContainsAll({Ingen_av_delene}, True)

Go To Statstilskuddets_størrelse

Paste | Insert Item

Goto

Go To Finansiering

Paste | Insert Item

Finansiering

Hvordan finansierer kommunen ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne?

Med frie midler mener vi kommunenes frie inntekter (skatteinntekter, rammetilskudd med mer). Se bort i fra eventuelle ekstra ressurser som ytes til barn uten nedsatt funksjonsevne.

Sett ett kryss på hver rad

	Bare med statstilskuddet	Både med statstilskuddet og frie midler	Bare med frie midler	Vet ikke	No Answer
Ekstra personell (Spesialpedagogisk personell)	☐	☐	☐	☐	☐
Ekstra personell (Førskolelærere)	☐	☐	☐	☐	☐
Ekstra personell (Assistenten)	☐	☐	☐	☐	☐
Fysisk tilrettelagte barnehager (universelt utformet)	☐	☐	☐	☐	☐
Hjelpemidler	☐	☐	☐	☐	☐
Skyss	☐	☐	☐	☐	☐
Reduserte barnegrupper i barnehagene	☐	☐	☐	☐	☐
Hel dekning av friplasser	☐	☐	☐	☐	☐
Delvis dekning av friplasser	☐	☐	☐	☐	☐
Barnehageplass i andre kommuner	☐	☐	☐	☐	☐
Ingen av delene	☐	☐	☐	☐	☐

Group on Page

Paste | Insert Item

Statstilskuddets_størrelse

Hvordan vurderer du størrelsen på statstilskuddet i forhold til behovet for ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne?

Sett ett kryss

☐	Statstilskuddet er mer enn stort nok til å finansiere behovet for ekstra ressurser	Bruk_udisponerte_midler
☐	Statstilskuddet finansierer akkurat behovet for ekstra ressurser	Prioritering_av_ressurser
☐	Statstilskuddet er for lavt til å finansiere behovet for ekstra ressurser	Prioritering_av_ressurser
☐	Vet ikke	Tolker_føringer

Group on Page

Paste | Insert Item

Bruk_udisponerte_midler

Hvordan bruker dere eventuelle udisponerte midler på statstilskuddet?

Paste | Insert Item

Goto

Go To

Tolker_føringer

Paste | Insert Item

Prioritering_av_ressurser

Skjer det en prioritering av de begrensede ressursene i statstilskuddet?

Sett ett kryss

☐	Ja, vi har ingen frie midler å bruke på dette området	
☐	Ja, vi prioriterer stramt, men vi bruker også frie midler på dette området	
☐	Nei, vi bruker det som trengs av frie midler på dette området	Tolker_føringer
☐	Vet ikke	Tolker_føringer

Group on Page

Paste | Insert Item

Beskriv_prioriteringer

Kan du kort beskrive hvordan dere prioriterer de begrensede ressursene i statstilskuddet?

Group on Page

Paste | Insert Item

Tolker_føringer

Hvordan tolker kommunen føringene som følger statstilskuddet?

Sett ett kryss

☐	Statstilskuddet skal kun brukes på ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne		
-----------------------	--	--	--

☐	Statstilskuddet kan brukes på barnehagesektoren generelt utifra en helhetlig vurdering av behovene der		
☐	Statstilskuddet kan brukes på barn og unge generelt utifra en helhetlig vurdering av behovene		
☐	Statstilskuddet kan brukes i kommunen generelt utifra en helhetlig vurdering av alle behov		
☐	Vet ikke		
☐	No Answer	NA	

Group on Page

Paste | Insert Item

Faktisk bruk av statstilskudd		
Hvordan brukes statstilskuddet i praksis? Sett ett kryss		
☐	Det brukes bare på ekstra ressurser til barn med nedsatt funksjonsevne	Tolke_føringer_5_7
☐	Det brukes først og fremst til barn med nedsatt funksjonsevne, men noe brukes på andre formål	
☐	En del brukes til barn med nedsatt funksjonsevne, og en del brukes på andre formål	
☐	Tilskuddet går inn i kommunekassen og det er vanskelig å spore bruken	
☐	Vet ikke	Tolke_føringer_5_7

Group on Page

Paste | Insert Item

Begrunnelse		
Kan du forklare hvorfor kommunen ikke bare bruker statstilskuddet på barn med nedsatt funksjonsevne?		

Group on Page

Paste | Insert Item

Tolke føringer 5_7		
Hvordan tolker kommunen føringene som ligger i § 5-7? Sett ett kryss		
☐	Barn med nedsatt funksjonsevne har en individuell rett til ekstra ressurser	
☐	Barn med nedsatt funksjonsevne kan få ekstra ressurser så langt som kommunen har råd til det	
☐	Vet ikke	
☐	No Answer	NA

If..Goto		
Hvordan_fordeles_statstilskuddet.ContainsAny({Midler_fordeles_}) Or Hvordan_fordeles_5_7.ContainsAny({Midler_fordeles_}) Go To SKJULT14		

Paste | Insert Item

Group on Page

Paste | Insert Item

Intro7b

Spørsmål om fordeling av ressurser

Ungroup

Paste | Insert Item

☒ Angi grovt barn som får ekstra ressurser

Kan du grovt anslå hvor mange av kommunens barn med nedsatt funksjonsevne som per i dag får ekstra ressurser i en eller annen form?

Skriv inn antall

☐	Antall barn som får ekstra ressurser totalt:			
☐	Antall barn som får ekstra ressurser kun omfattet av § 5-7:			
☐	Antall barn som får ekstra ressurser både omfattet av § 5-7 og statstilskuddet:			
☐	Antall barn som får ekstra ressurser kun finansiert av statstilskuddet:			
☐	Antall andre barn med nedsatt funksjonsevne som eventuelt får ekstra ressurser:			
☐	Vet ikke			
☒	No Answer		NA	

Group on Page

Paste | Insert Item

Angi årsverk forvalte tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne

Kan du grovt anslå hvor mange årsverk kommuneadministrasjonen bruker på forvalte tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne?

Oppgi antall årsverk

Ungroup

Paste | Insert Item

☒ Angi årsverk

Kan du grovt anslå hvor mange årsverk barnehagene bruker på barn med nedsatt funksjonsevne?

